

z dnia 13 stycznia 2011 r.

**w sprawie przyjęcia "Planu Gospodarki Odpadami dla Gminy Grodzisko Dolne na lata 2010-2013
z uwzględnieniem lat 2014-2017"**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2001r. Nr 142 poz. 1591 z późn. zm.) w związku z art. 18 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j Dz. U. z 2008r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1-3, ust. 6, ust. 7 pkt. 4, ust. 12a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach (t.j. Dz. U. z 2010r. Nr 185 poz. 1243 z późn. zm.) po uzyskaniu pozytywnej opinii Zarządu Województwa Podkarpackiego, Zarządu Powiatu Leżajskiego i Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, a także po odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w uzgodnieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Rzeszowie i Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Rzeszowie

Rada Gminy Grodzisko Dolne uchwala co następuje

- § 1. Przyjmuje się "Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Grodzisko Dolne na lata 2010-2013 z uwzględnieniem lat 2014-2017", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Grodzisko Dolne.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

[Podpis]
PRZEDSIODNIĄCY
RADY GMINY
[Podpis]
Jerzy Gidański

RADA GMINY
Grodzisko Dolne

Załącznik do Uchwały Nr IV/20/11

Rady Gminy Grodzisko Dolne

z dnia 13 stycznia 2011 r.

Zalacznik1.doc

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Grodzisko Dolne na lata 2010-2013 z uwzględnieniem lat 2014-2017

Gmina
Grodzisko Dolne

**Plan Gospodarki Odpadami
dla Gminy Grodzisko Dolne
na lata 2010-2013
z uwzględnieniem lat 2014-2017**

Grodzisko Dolne, sierpień 2010 r.

Zespół autorski:

.....
mgr Renata Okrajewska

.....
mgr inż. Joanna Strzelec

.....
inż. Antonina Gad

SPIS TREŚCI

1.	WSTĘP	4
2.	CHARAKTERYSTYKA OBSZARU GMINY GRODZISKO DOLNE W NAWIĄZANIU DO GOSPODARKI ODPADAMI	5
	2.1. Położenie geograficzne	5
	2.2. Sytuacja demograficzna	5
	2.3. Sytuacja gospodarcza	6
	2.4. Stan środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia	7
	2.5. Opis warunków hydrologicznych pod kątem lokalizacji instalacji związanych z gospodarowaniem odpadami	7
	2.6. Opis warunków hydrogeologicznych pod kątem lokalizacji instalacji do gospodarowania odpadami	8
3.	ANALIZA AKTUALNEGO STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI	9
	3.1. Odpady komunalne	9
	3.2. Odpady opakowaniowe	13
	3.3. Odpady z komunalnej oczyszczalni ścieków	14
	3.4. Odpady ulegające biodegradacji	15
	3.5. Odpady wielkogabarytowe	15
	3.6. Odpady remontowo-budowlane	15
	3.7. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym	16
	3.8. Odpady zawierające azbest	17
	3.9. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy	19
4.	PROGNOZOWANE ZMIANY W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI	20
	4.1. Odpady komunalne	20
	4.2. Odpady opakowaniowe	22
	4.3. Odpady ulegające biodegradacji	22
5.	ZAŁOŻONE CELE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI	23
	5.1. Cele krótkookresowe 2010 - 2013	23
	5.2. Cele długookresowe 2014 – 2017	23
6.	SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI W GMINIE GRODZISKO DOLNE	24
7.	DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI	30
	7.1. Ocena realizacji obecnie obowiązującego Planu	30
	7.2. Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym	30
	7.3. Plan redukcji odpadów ulegających biodegradacji	31
	7.4. Program unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest	32
	7.5. Edukacja ekologiczna	35
8.	WSKAZANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZAMIERZONYCH CEŁÓW	36
9.	ZADANIA STRATEGICZNE, W TYM HARMONOGRAM REALIZACJI PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	41
10.	WNIOSKI Z ANALIZY ODDZIAŁYWANIA PLANU NA ŚRODOWISKO	41
11.	SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PLANU	44
12.	STRESZCZENIE PLANU GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY GRODZISKO DOLNE	46
13.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY I ŹRÓDŁA INFORMACJI	48
14.	SŁOWNICZEK	49

1. WSTĘP

Przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późniejszymi zmianami) art.14 wprowadza obowiązek sporządzenia planów na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Plany te powinny być aktualizowane nie rzadziej niż co 4 lata. Pierwszy plan gospodarki odpadami dla gminy Grodzisko Dolne został uchwalony przez Radę Gminy Grodzisko Dolne uchwałą nr XXV/144/04 w dniu 16.11.2004 r.

Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla Gminy Grodzisko Dolne została opracowana w trybie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie środowiska oraz przepisach o odpadach i obejmuje wszystkie rodzaje odpadów komunalnych powstających na terenie gminy. Podstawowym zadaniem, do zrealizowania w najbliższych czterech latach, podobnie jak poprzednio jest uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi na omawianym obszarze. Obejmuje ono m.in. rozwijanie selektywnego zbierania odpadów, a także szeroko pojętą edukację ekologiczną mieszkańców.

W planie gospodarki odpadami przedstawiono:

- aktualny stan gospodarki odpadami komunalnymi w gminie;
- najważniejsze problemy związane z gospodarką odpadami i ich systematyczne rozwiązywanie;
- propozycje działań związanych z gospodarką odpadami, które powinny być podejmowane natychmiast oraz w bliższej i dalszej przyszłości.

2. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU GMINY GRODZISKO DOLNE W NAWIĄZANIU DO GOSPODARKI ODPADAMI

2.1. Położenie geograficzne

Gmina Grodzisko Dolne leży w północno-wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie leżajskim. Zajmuje powierzchnię 78,42 km², a liczba ludności wynosi 8 271 (dane UG w Grodzisku Dolnym na koniec 2009 r.) W skład gminy wchodzi 10 miejscowości sołeckich.

Pod względem fizyczno-geograficznym północna część gminy Grodzisko Dolne należy do mezoregionu Płaskowyż Kolbuszowski (512.48), natomiast południowa część do Pradoliny Podkarpackiej (512.51), które leżą w obrębie jednostki wyższego rzędu - makroregionu Kotliny Sandomierskiej (512.4-5) (wg Kondrackiego, 2002 r.). Płaskowyż Kolbuszowski posiada krajobraz równinny o charakterze denudacyjno-peryglacyjnym, posiadającym specyficzny pagórkowaty krajobraz pochodzenia polodowcowego. Jest to kraina rolniczo-leśna.

Gmina Grodzisko Dolne jest jednostką administracyjną o charakterze rolniczym. Użytki rolne stanowią 70 % całkowitej powierzchni, lasy i grunty leśne 23 % powierzchni. Na pozostałe grunty przypada 7 %.

2.2. Sytuacja demograficzna

Gminę Grodzisko Dolne zamieszkuje 8 271 osób (dane UG w Grodzisku Dolnym na koniec 2009 r.). Gęstość zaludnienia średnia dla gminy wynosi 105 osób/km².

Pod względem zaludnienia największą miejscowością jest Grodzisko Górne, najmniej osób zamieszkuje Opaleniska. Rozmieszczenie ludności na terenie gminy przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Gmina Grodzisko Dolne w układzie administracyjnym (stan na 2009 r.)

<i>Sołectwa</i>	<i>Ludność</i>	<i>Powierzchnia (ha)</i>
Grodzisko Dolne	1699	1238
Grodzisko Górne	1973	1853
Grodzisko Dolne-Miasteczko	816	707
Grodzisko Nowe	835	738
Wólka Grodziska	757	628
Zmysłówka	596	1498
Chodaczów	568	381
Laszczyń	394	388
Podlesie	345	250
Opaleniska	288	161

Źródło: Dane UG Grodzisko Dolne

Szacuje się, że liczba ludności w województwie podkarpackim na przestrzeni lat będzie ulegała systematycznemu zmniejszaniu. Charakterystyczną cechą rozwoju demograficznego województwa do roku 2019 będzie: wolne tempo wzrostu ludności na wsi (w tym na terenie

gminy Grodzisko Dolne), zdecydowany spadek liczby ludności w miastach oraz wolne tempo spadku liczby ludności województwa ogółem.

2.3. Sytuacja gospodarcza

Gmina Grodzisko Dolne jest słabo rozwinięta gospodarczo. Podstawowym rynkiem pracy jest rolnictwo. Przeważają zakłady małe, zatrudniające do kilku – kilkunastu pracowników. Większe zakłady to:

- Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Grodzisku Dolnym
- Spółdzielnia Usług Drogowo-Rolniczych w Grodzisku Dolnym
- Młyn Gospodarczy S.C. w Grodzisku Dolnym
- Kowalstwo Artystyczne - Stanisław Stopyra.

Wg danych GUS w gminie Grodzisko Dolne na koniec 2008 r. w systemie regon zarejestrowanych było 320 podmiotów gospodarczych, w tym 262 dotyczyły osób fizycznych prowadzących działalność. Najwięcej jednostek gospodarczych zajmuje się działalnością handlowo-usługową.

Rolnictwo stanowi znaczący sektor w gospodarce gminy. Użytki rolne stanowią 70% powierzchni gminy, przy przeważającym areale gleb bielcowych klasy III i IV. W gminie jest 1789 gospodarstw, których średnia powierzchnia wynosi 3,2 ha, a działalność rolnicza stanowi dodatkowe źródło utrzymania. Z upraw największą powierzchnie zajmują zboża, w tym pszenica ozima, pszenica jara, żyto, pszenżyto, mieszanki zbożowe. Dużą powierzchnie zajmują łąki trwałe, trawy polowe i ogrody przydomowe. Z roślin przemysłowych największą powierzchnię zajmują owoce i warzywa, buraki cukrowe i ziemniaki. Z produkcji zwierzęcej największe udział ma chów trzody chlewnej i bydła mlecznego.

Atutem gminy są duże możliwości intensyfikacji produkcji ekologicznej, rozwijanej równoległe z agroturystyką i ekoturystyką. Dotyczy to w szczególności obszarów, objętych prawną ochroną przyrody. Obszary chronione stwarzają korzystne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji. W gminie zarejestrowane są 2 gospodarstwa agroturystyczne. W ostatnim czasie powstało również kilka ekologicznych plantacji orzecha włoskiego i czarnej porzeczki. Największą atrakcją turystyczną gminy, jest zbiornik wodny „Czyste” z wydzielonym kąpieliskiem strzeżonym, który stanowi doskonale miejsce do wędkowania i letniego wypoczynku dla mieszkańców i turystów. Znajduje się również oznakowany niebieski szlak rowerowy historyczno-przyrodniczy: Grodzisko Dolne-Laszczyń-Opaleniska-Zmysłówka-Podlesie-Grodzisko Dolne o dł. ok. 28 km.

2.4. Stan środowiska przyrodniczego i jego zagrożenia

Gmina Grodzisko Dolne położona jest w obszarze atrakcyjnym pod względem ukształtowania terenu i walorów krajobrazowych. Na terenie gminy wielkoprzestrzennym systemem ochrony przyrody objęto cenne przyrodniczo tereny jako Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Na terenie gminy znajduje się również rezerwat przyrody „Zmysłówka” oraz 3 pomniki przyrody żywej.

Szczegółowy wykaz w/w form ochrony przyrody wraz z ich lokalizacją zamieszczono w opracowaniu „Program ochrony środowiska dla Gminy Grodzisko Dolne”.

Na terenie gminy Grodzisko Dolne nie znajdują się obszary Natura 2000. Obszary takie zlokalizowane są na terenach gmin sąsiadujących z omawianym obszarem.

Zgodnie z obowiązującymi zapisami prawnymi, na terenach objętych ochroną (w odniesieniu m.in. do obszarów chronionego krajobrazu), możliwości lokalizowania nowych instalacji do unieszkodliwiania lub odzyskiwania odpadów są mocno ograniczone.

Na terenie gminy brak jest składowisk odpadów komunalnych i gospodarczych. Problem jednak stanowią „dzikie” składowiska, które w miarę posiadanych środków finansowych są likwidowane na bieżąco.

2.5. Opis warunków hydrologicznych pod kątem lokalizacji instalacji związanych z gospodarowaniem odpadami

Główną rzeką gminy jest Leszczynka wraz z dopływami, będąca lewobrzeżnym dopływem rzeki Wisłok (lewobrzeżny dopływ Sanu), która przepływa w południowej części gminy (teren sołectwa Chodaczów). Rzeką Leszczynka przepływa przez teren całej gminy z kierunku północnego zachodu na południowy wschód i wpada do rzeki Wisłok poza terenem gminy Grodzisko Dolne. Długość potoku Leszczynka wynosi 16,3 km. Na odcinku 12,6 km potok został uregulowany. Ponadto na terenie gminy jest około 35 km otwartych rowów melioracyjnych założone w różnych okresach.

Na terenie gminy zlokalizowane są 3 zbiorniki retencyjne: „Czyste” w Grodzisku Dolnym, „Grodzisko Górne” oraz „Wólka Grodziska” na rzece Leszczynka. Ponadto na terenie gminy występuje ponad 20 oczek polodowcowych (jeziorek) częściowo zamulonych.

Na terenie gminy Grodzisko Dolne nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów, nie planuje się również lokalizacji takich obiektów.

2.6. Opis warunków hydrogeologicznych pod kątem lokalizacji instalacji do gospodarowania odpadami

Teren gminy Grodzisko Dolne jest obszarem zasobnym w wodę podziemną, które są głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze. Wody podziemne o znaczeniu gospodarczym występują w utworach czwartorzędowych. Wody w utworach trzeciorzędowych mają niewielkie znaczenie użytkowe i wyłącznie lokalny charakter. Na terenie gminy wody podziemne z utworów czwartorzędowych częściowo objęte są ochroną jako Główny Zbiornik Wód Podziemnych GZWP nr 425 Stalowa Wola-Rzeszów-Dębica. Ochrona GZWP wynika na tych obszarach z istniejących i obowiązujących przepisów (*Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne – t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 239 poz. 2019 z późniejszymi zmianami*).

Przeważnie poziomy czwartorzędowe nie są izolowane od powierzchni terenu warstwą utworów nieprzepuszczalnych. Zasoby wód podziemnych w gminie związane są bezpośrednio z infiltracją wód opadowych oraz z dolinami rzecznyymi. Istnieje zatem duże ryzyko narażenia tych wód na wpływy zanieczyszczenia antropogenicznego.

Istotnym ogniskiem zanieczyszczeń, które może prowadzić do degradacji wód podziemnych, są składowiska odpadów oraz „dzikie” niezabezpieczone wysypiska odpadów, zlokalizowane na powierzchni terenu. Na terenie gminy Grodzisko Dolne nie ma zlokalizowanych czynnych składowisk odpadów, nie planuje się również lokalizacji takich obiektów.

3. ANALIZA AKTUALNEGO STANU GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

Zadania realizowane w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi szczegółowo regulują zapisy zawarte w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 z późniejszymi zmianami) oraz w ustawie z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 r. z późniejszymi zmianami). Kompetencje w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi zostały przypisane gminom.

Gmina Grodzisko Dolne opracowała i uchwaliła „Gminny plan gospodarki odpadami” oraz posiada uchwalony „Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy”, w której ustalono zasady utrzymania czystości i porządku na swoim terenie.

Szczegółowej analizie poddano następujące strumienie odpadów:

- odpady komunalne,
- odpady opakowaniowe,
- odpady z komunalnej oczyszczalni ścieków,
- odpady ulegające biodegradacji,
- odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym.

3.1. Odpady komunalne

W gospodarstwach domowych i obiektach infrastruktury powstają typowe rodzaje odpadów komunalnych (odpady domowe i podobne do domowych) takie jak:

- ✓ odpady organiczne (pochodzenia roślinnego, zwierzęcego i inne),
- ✓ papier i tektura,
- ✓ tworzywa sztuczne,
- ✓ materiały tekstylne,
- ✓ szkło,
- ✓ metale,
- ✓ odpady mineralne.

Ponadto, w skład strumienia odpadów komunalnych wchodzi również odpady wielkogabarytowe, odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych, odpady z pielęgnacji terenów zielonych, odpady z czyszczenia ulic i placów oraz odpady niebezpieczne takie jak baterie i akumulatory, świetlówki, chemikalia, sprzęt RTV i AGD itp.

Według wskaźników zawartych w PPGO dla powiatu leżajskiego ilości wytworzonych w 2009 r. odpadów w gminie wyniosła 1 580 Mg. Przyjęto wskaźniki jednostkowy 190 kg/mieszkańca/rok wytwarzanych odpadów.

Z obszaru gminy Grodzisko Dolne na składowiska zlokalizowane poza terenem gminy trafiają odpady komunalne wymieszane. Od kilku lat prowadzona jest również selektywna zbiórka odpadów, co w pewnym stopniu zmniejsza ilość odpadów deponowanych. Odpady zbierane selektywnie sortowane są na kilka głównych grup: makulaturę, szkło białe i kolorowe, tworzywa sztuczne oraz puszki i drobny złom.

Bilans odpadów komunalnych w gminie

Podstawę opracowania bilansu odpadów komunalnych wytwarzanych na terenie gminy Grodzisko Dolne stanowią dane wskaźnikowe oraz dane przekazane przez Urząd Gminy. Do obliczenia ilości wytwarzanych odpadów komunalnych przez mieszkańca gminy w skali roku przyjęto dane demograficzne przekazane przez Urząd Gminy w Grodzisku Dolnym wraz z uwzględnieniem bazy noclegowej. Bilans odpadów komunalnych dla gminy przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Bilans odpadów komunalnych wytworzonych i przekazanych na składowisko odpadów komunalnych oraz zebranych w selektywnej zbiórce

Gmina	Liczba mieszkańców	Ilość odpadów wytworzonych w roku (Mg)	Ilość odpadów przekazanych na składowiska (Mg)			Ilość odpadów zebranych selektywnie (Mg)		
			2007	2008	2009	2007	2008	2009
Grodzisko Dolne	8 271	1 580	422,2	464,61	372,26	104,68	122,05	119,18

Źródło: Liczba ludności podana na podstawie danych UG za rok 2009

Tabela 3. Masa wytworzonych odpadów komunalnych w 2009 r., w gminie Grodzisko Dolne [Mg]

L.p.	Rodzaj odpadów	Gmina Grodzisko Dolne
1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	252,8
2	Odpady zielone	47,4
3	Papier i karton nieopakowaniowe	94,8
4	Opakowania z papieru i tektury	110,6
5	Opakowania wielomateriałowe	31,6
6	Tworzywa sztuczne (nieopakowaniowe)	47,4
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	142,2
8	Tekstyliia	15,8
9	Szkło (nieopakowaniowe)	7,9
10	Opakowania ze szkła	102,7
11	Metale	47,4
12	Opakowania z metalu	15,8
13	Opakowania z drewna	3,2
14	Odpady mineralne i frakcja popiołowa	455,0
15	Odpady wielkogabarytowe	110,6
16	Odpady budowlane	79,0
17	Odpady niebezpieczne	15,8
Razem		1 580,0

Źródło: Na podstawie wskaźników (dostosowanych do wiejskiego charakteru gminy) zamieszczonych w WPGO dla województwa podkarpackiego oraz w PPGO dla powiatu leżajskiego

Zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych objęta jest cała gmina – każdy mieszkaniec gminy ma dostęp do zorganizowanego odbioru odpadów komunalnych. Odpady komunalne deponowane są na składowiskach zlokalizowanych poza terenem gminy: w Giedlarowej, gm. Leżajsk oraz w Sigielkach, gm. Krzeszów.

Stan aktualny w zakresie świadczenia usług komunalnych w gminie Grodzisko Dolne

Zbiórka odpadów mieszanych jest podstawowym systemem zbierania odpadów komunalnych na terenie gminy. Dla potrzeb zbiórki odpadów, stosuje się pojemniki i worki czarne o pojemności 120 litrów wystawiane w określonych terminach 1 raz w miesiącu przez mieszkańców oraz kontenery KP-7 na odpady stałe umieszczone w określonych miejscach w gminie (cmentarze, stadion, budynki OSP art.), z których odpady odbierane są na zgłoszenie po wypełnieniu. W gminie prowadzona jest również selektywna zbiórka odpadów.

Zbieraniem i transportem odpadów komunalnych z terenu gminy obecnie zajmują się firma: Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku wybierana w drodze przetargu przez Gminę. Dodatkowo zbiórką odpadów komunalnych zajmuje się firma „Stare Miasto-Park” Sp. z o.o. Wierzawice, gm. Leżajsk. Odpady komunalne kierowane są na składowiska w Giedlarowej, gm. Leżajsk oraz w Sigielkach, gm. Krzeszów.

ZGK lub firma odbierająca ma podpisane indywidualne umowy z mieszkańcami i podmiotami gospodarczymi na wywóz odpadów jeden raz na miesiąc. Obecnie 2117 odbiorców (stan na 31.12.2009 r.) objętych jest zbiórką odpadów komunalnych.

Rodzaje i ilości odpadów poddawanych procesowi odzysku i unieszkodliwiania

Firmy prowadzące zbiórkę odpadów komunalnych na terenie gminy, zgodnie z art. 10, ust. 2 ustawy o odpadach, obowiązane są do selektywnego odbierania odpadów.

Procesom odzysku poddawane są odpady pochodzące z selektywnej zbiórki oraz frakcje wydzielone z odpadów komunalnych mieszanych. W gminie prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. W tym celu rozdawane są mieszkańcom worki 120 litrowe o określonych kolorach. Na terenie gminy rozmieszczone są również pojemniki tzw. „dzwony” do selektywnej zbiórki stłuczki szklanej o pojemności 2,5 m³, które są umieszczone przy punktach handlowych.

Selektywnie zbierane są również tekstylia – 6 pojemników na odzież używaną ustawionych na terenie całej gminy.

Odpady z selektywnej zbiórki odbierają podmioty, które zajmują się zbiórką odpadów komunalnych mieszanych, a następnie przekazują je firmom utylizacyjnym.

Ilość zebranych surowców wtórnych przedstawiono w tabeli 5

Tabela 4. Sposób zbierania oraz rodzaje odpadów zbieranych selektywnie na terenie gminy Grodzisko Dolne

Sposób zbierania	Rodzaj odpadu
<i>Szkło białe</i> (worek biały)	- opakowania ze szkła białego (butelki, pojemniki, słoiki) - stłuczka szklana wolna od zanieczyszczeń metalami i tworzywami
<i>Szkło kolorowe</i> (worek zielony)	- opakowania ze szkła kolorowego (butelki, pojemniki, słoiki ze szkła brązowego, zielonego) - stłuczka szklana wolna od zanieczyszczeń metalowych i tworzywami
<i>Tworzywa sztuczne</i> (worek żółty)	- opakowania po płynach i napojach (PET, pojemniki, skrzynki, kanistry, czyste pojemniki po produktach mlecznych) - pojemniki po materiałach sypkich - artykuły gospodarstwa domowego z tworzyw sztucznych - folia, reklamówki, woreczki foliowe - butelki po olejach -butelki po środkach ochrony roślin (płukane dwu-, trzykrotnie) - baterie i akumulatory - pojemniki po aerozolach
<i>Makulatura</i> (worek niebieski)	- gazety, książki, zeszyty - katalogi, prospekty, foldery - torby i worki papierowe - tektury i kartony oraz opakowania wykonane z tych materiałów
<i>Puszki i drobny złom</i> (kolor brązowy lub czerwony)	- puszki po konserwach - puszki po napojach - drobny złom

Odpady z selektywnej zbiórki zbierane są 1 raz w miesiącu wraz z odpadami komunalnymi zmieszanymi, dodatkowo 2 razy w roku przeprowadzana jest zbiórka zużytych opon, akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (w tym świetlówki), odpadów wielkogabarytowych. Baterie małogabarytowe zbierane są do pojemników umieszczonych w obiektach użyteczności publicznej. Zbierane są również przeterminowane leki od mieszkańców – pojemniki rozstawione w aptekach na terenie gminy. Planuje się umieszczenie na terenie gminy zbiornika na olej przepracowany. Obecnie trwają rozmowy z firmą zajmującą się odbiorem oleju przepracowanego.

Tabela 5. Ilość wyselekcjonowanych odpadów poddawanych procesom odzysku (recykling materiałowy) w gminie Grodzisko Dolne

Lp.	Gmina	Rodzaj odpadów	Ilość odpadów w 2007 r. (Mg)	Ilość odpadów w 2008 r. (Mg)	Ilość odpadów w 2009 r. (Mg)
1.	Grodzisko Dolne	tworzywa sztuczne	4,35	6,64	6,8
		szkło	50,44	47,19	47,51
		makulatura	26,09	35,37	33,11
		metale	8,7	11,47	12,04
		wielkogabarytowe	-	2,4	3,2
		zużyte opony	13,4	12,8	12,6
		urządzenia zawierające freony	0,4	0,8	0,51
		zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne zawierające niebezpieczne składniki	1,1	5,1	1,89
		zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	0,2	0,28	1,52
Razem:			104,68	122,05	119,18

3.2. Odpady opakowaniowe

Problematyka dotycząca odpadów opakowaniowych została opracowana w nawiązaniu do polityki ekologicznej państwa, krajowych regulacji prawnych w zakresie odpadów opakowaniowych oraz wytycznych zawartych w normatywach Unii Europejskiej, w szczególności Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów. Ma ona na celu racjonalną oraz zgodną z wymaganiami ochrony środowiska gospodarkę odpadami opakowaniowymi. Dyrektywa zawiera szczegółowe regulacje dotyczące zasad postępowania z określonymi kategoriami odpadów, w tym z opakowaniami.

W tworzeniu systemu gospodarowania odpadami opakowaniowymi dużą rolę odgrywa gmina. Zgodnie z ustawą o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej, wójt, burmistrz, prezydent miasta, zarząd związku gmin jest obowiązany do sporządzenia rocznego sprawozdania, zawierającego informacje o rodzaju i ilości odpadów opakowaniowych zebranych przez gminę lub podmiot działający w jej imieniu, oraz o przekazaniu ich do odzysku i recyklingu, a także o wydatkach poniesionych na tego typu działania.

Firmy wprowadzające opakowania na rynek objęte są obowiązkiem odzysku tych opakowań. Na terenie gminy Grodzisko Dolne nie ma przedsiębiorców wprowadzających opakowania na rynek.

W sektorze komunalnym szacunkową masę wytwarzanych odpadów opakowaniowych przez mieszkańców gminy Grodzisko Dolne przedstawia tabela 6.

Na terenie gminy odpady opakowaniowe zbierane są wśród mieszkańców poprzez selektywną zbiórkę odpadów „u źródła” – tabela 4. Wyselekcjonowane odpady odbiera Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku ul. Żwirki i Wigury 3, 37-300 Leżajsk oraz „Stare Miasto-Park” Sp. z o.o. Wierzawice 874, 37-300 Leżajsk.

Tabela 6. Szacunkowa ilość odpadów opakowaniowych wytwarzanych w strumieniu odpadów komunalnych

Rodzaj materiału opakowaniowego	Masa odpadu opakowaniowego. [Mg]
Opakowania z papieru i tektury	110,6
Opakowania z tworzyw sztucznych	142,2
Opakowania ze szkła	102,7
Opakowania z metalu	15,8
Opakowania wielomateriałowe	31,6
Opakowania z drewna	3,2
razem	406,1

Źródło: Na podstawie wskaźników z WPGO

3.3. Odpady z komunalnej oczyszczalni ścieków

Odpady wytwarzane w oczyszczalniach ścieków należą do grupy 19 i można do nich zaliczyć głównie:

- osady z oczyszczania ścieków komunalnych, ustabilizowane,
- skratki,
- zawartość piaskowników.

Komunalne osady ściekowe mogą być unieszkodliwiane na składowiskach odpadów oraz wykorzystywane przede wszystkim na cele rolnicze, do rekultywacji terenów (w tym gruntów na cele rolne), do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu oraz roślin nieprzeznaczonych do spożycia i do produkcji pasz. Do pozostałych metod zalicza się kompostowanie (metoda preferowana) oraz termiczne przekształcanie.

Na terenie gminy istnieje jedna oczyszczalni ścieków komunalnych w Grodzisku Dolnym. Wywozem osadów ściekowych zajmuje się: Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku. Poza osadami ściekowymi w oczyszczalni powstają odpady: skratki i piasek z piaskowników.

W latach 2011-2012 przeprowadzona zostanie modernizacja linii przeróbki osadów na oczyszczalni ścieków, polegająca na zmianie instalacji do odwadniania osadów ściekowych. Przyjęte rozwiązania zapewnią zmniejszenie zagniwania osadów w procesie stabilizacji, zmniejszenie objętości i masy osadu w procesie odwadniania, zabicie organizmów chorobotwórczych w procesie higienizacji.

Na realizację tego przedsięwzięcia wydana została decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nr RPR.7624/15/09 w dniu 12.08.2009 r.

Tabela 7. Ilość i sposób postępowania z odpadami z komunalnej oczyszczalni ścieków w Grodzisku Dolnym

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Mg/rok	Sposób postępowania z osadami
		2007 r.	
19 08 01	Skratki	2,7	Wykorzystane jako warstwa przekładkowa odpadów komunalnych
19 08 02	Zawartość piaskowników	2,2	Wykorzystane jako warstwa przekładkowa odpadów komunalnych
19 08 05	Ustabilizowany komunalny osad ściekowy	38,7	Wykorzystane jako warstwa przekładkowa odpadów komunalnych
19 08 05	Ustabilizowany komunalny osad ściekowy	109,3	Wykorzystanie rolnicze osadu
		2008 r.	
19 08 01	Skratki	2,4	Wykorzystane jako warstwa przekładkowa odpadów komunalnych
19 08 02	Zawartość piaskowników	0,6	Wykorzystane jako warstwa przekładkowa odpadów komunalnych
19 08 05	Ustabilizowany komunalny osad ściekowy	162,0	Wykorzystanie rolnicze osadu

Kod odpadu	Rodzaj odpadu	Mg/rok 2009 r.	Sposób postępowania z osadami
19 08 01	Skratki	2,7	Wykorzystane jako warstwa przekładkowa odpadów komunalnych
19 08 02	Zawartość piaskowników	0,3	Wykorzystane jako warstwa przekładkowa odpadów komunalnych
19 08 05	Ustabilizowany komunalny osad ściekowy	11,82	Wykorzystane jako warstwa przekładkowa odpadów komunalnych
19 08 05	Ustabilizowany komunalny osad ściekowy	148,18	Wykorzystanie rolnicze osadu

Źródło: Na podstawie danych z Zakładu Gospodarki Komunalnej przy Urzędzie Gminy w Grodzisku Dolnym

3.4. Odpady ulegające biodegradacji

W sektorze komunalnym są to przede wszystkim tzw. odpady kuchenne ulegające biodegradacji (pochodzenia roślinnego i zwierzęcego), odpady zielone, papier i tektura oraz częściowo tekstylia.

Gmina posiada charakter rolniczy, można zatem przyjąć, iż na składowisko trafiają odpady w niewielkich ilościach. Odpady kuchenne i inne ulegające biodegradacji pochodzące z domów jednorodzinnych oraz z gospodarstw rolnych w ok. 90% są kompostowane i wykorzystywane na miejscu w gospodarstwach i przydomowych ogrodach. W gminie Grodzisko Dolne według szacunkowych wyliczeń powstaje około 524,6 Mg/rok odpadów ulegających biodegradacji. Zorganizowaną zbiórką na terenie gminy objęte są odpady z papieru i tektury oraz tekstylia.

3.5. Odpady wielkogabarytowe

Na terenie gminy Grodzisko Dolne organizowana jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych. Odpady te odbierane są od mieszkańców w sposób zorganizowany dwa razy w roku wiosną i jesienią, bezpłatnie w wyznaczonym dniu. Informacje o zbiórce w/w odpadów zamieszczane są na tablicach ogłoszeń, oraz na stronie internetowej gminy. Razem z tymi odpadami odbierany jest zużyty sprzęt RTV i AGD, zużyte opony, akumulatory oraz świetlówki. Ilość zebranych odpadów wielkogabarytowych podaje tabela nr 5.

3.6. Odpady remontowo-budowlane

Na terenie gminy powstają odpady budowlane z rozbiórek obiektów i budynków mieszkalnych jak np. gruz ceglany, materiały ceramiczne, beton, elementy gipsowe oraz odpady z budowy nowych budynków. Do tej grupy należą również inne rodzaje odpadów, jak np. drewno, stal, odpady opakowaniowe, odpady niebezpieczne (w tym odpady azbestu, elektryczne i elektroniczne oraz odpady z obróbki powierzchni). Szacowanie ilości powstających odpadów budowlanych jest trudne i opiera się na metodzie wskaźnikowej zwłaszcza, że duża część odpadów budowlanych jest wykorzystywana do budowy

fundamentów, dróg oraz niwelacji i rekultywacji terenu. Zatem niewielka część trafia na składowisko odpadów. Można przyjąć, że na terenie gminy może powstać ok. 79 Mg rocznie odpadów budowlanych, które w przeważającej części powstają w gospodarstwach prywatnych.

3.7. Odpady niebezpieczne wytworzone w sektorze komunalnym

Szacunkowa ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych w sektorze komunalnym na terenie gminy Grodzisko Dolne w roku 2009 wynosi 15,8 Mg.

Jak wynika z analizy zebranych materiałów, uzyskanych w UG Grodzisko Dolne, na terenie gminy, wśród odpadów niebezpiecznych dominują głównie: zużyte baterie i akumulatory ołowiowe, lampy fluorescencyjne, przepracowane oleje, przeterminowane leki i chemikalia, zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne. Brak jest kompleksowego systemu zbierania i unieszkodliwiania tych odpadów. Nie zorganizowano GPZON (gminny punkt zbiórki odpadów niebezpiecznych). Często odpady te wyrzucane są przez mieszkańców do pojemników na odpady komunalne, skąd są wywożone na składowiska odpadów komunalnych. Zorganizowaną zbiórką objęte są baterie małogabarytowe – pojemniki umieszczone w obiektach użyteczności publicznej. Zbiórka przeterminowanych leków od mieszkańców prowadzona jest w aptekach na terenie gminy. Odpady te są czasowo magazynowane, a następnie odbierane przez wyspecjalizowane firmy i przekazywane do unieszkodliwienia. Zorganizowane zbieranie odpadów niebezpiecznych występuje w niektórych placówkach handlowych – baterie, akumulatory, sprzęt elektryczny (sprzęt RTV i AGD) z częściami niebezpiecznymi, opakowania po środkach ochrony roślin.

Planuje się umieszczenie na terenie gminy zbiornika na olej przepracowany. Obecnie trwają rozmowy z firmą zajmującą się odbiorem oleju przepracowanego.

Dla oszacowania ilości odpadów ze zużytych urządzeń elektrycznych i elektronicznych (sprzęt RTV i AGD) dla gminy Grodzisko Dolne przyjęto wskaźnik wg WPGO dla woj. podkarpackiego w ilości 3,3 kg/mieszkańca rocznie (w tym 0,2 kg/mieszkańca odpadów niebezpiecznych). Zatem zakładając powyższy wskaźnik, szacuje się, że w 2009 roku powstało około 27,3 Mg zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, w tym około 1,7 Mg zaliczanych do odpadów niebezpiecznych. Głównym sposobem postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym pochodzącym z sektora komunalnego jest jego magazynowanie (GPZON), a także deponowanie drobnego sprzętu na składowiskach, łącznie z odpadami komunalnymi. Na terenie gminy Grodzisko Dolne

przeprowadzana jest zbiórka zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego 2 razy w roku. Ilość zebranych odpadów podaje tabela nr 5.

Na terenie gminy Grodzisko Dolne nie ma wydzielonego miejsca na padle zwierzęta oraz miejsca na tymczasowe ich magazynowanie. Nie przewiduje się również utworzenie takiego miejsca. Zbiórką, transportem i utylizacją zwierząt zajmuje się specjalistyczna firma UTIRES Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Sp. z o.o. Leżachów 133, 37-530 Sieniawa, która ma umowę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i zajmuje się odbiorem padłych zwierząt z terenu gminy. Odbiór ten odbywa się na indywidualne zgłoszenie rolników.

3.8. Odpady zawierające azbest

Azbest, z uwagi na swoje zalety, był szeroko stosowany w budownictwie, między innymi do produkcji wyrobów budowlanych, rur w instalacjach wodociągowych i kanalizacyjnych, przewodów kominowych, zsyków oraz w mniejszej skali w przemyśle chemicznym (koce gaśnicze, ubrania ochronne). Jednak aż 85% z całości wyrobów zawierających azbest to elementy budowlane.

Najwięcej odpadów zawierających azbest powstanie w trakcie wymiany pokryć dachowych, w ramach realizacji ogólnokrajowego „Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032”.

Wszystkie materiały zawierające azbest powinny być sukcesywnie wymieniane do roku 2032. Biorąc pod uwagę zagrożenie dla środowiska, odpady zawierające azbest powinny być usuwane przez specjalistyczne przedsiębiorstwa. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, odpady te unieszkodliwiane są przez składowanie. Na terenie województwa podkarpackiego, kwatery do składowania azbestu znajdują się na:

- składowisku odpadów komunalnych w Młynach, gm. Radymno w powiecie jarosławskim, zarządzanym przez Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno, Skołoszów 341,
- składowisku gminnym w Pysznicy gm. Pyszniça zarządzanym przez Gminny Zakład Komunalny, mieszczącym się przy ul. Wolności 295, 37 - 403 Pyszniça.

Zgodnie z „Programem oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032” na terenie województwa podkarpackiego planowana jest budowa składowiska w miejscowości Kozodrza, gm. Ostrów (Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie) o pojemności 17 740 m³.

Odpady zawierające azbest to przede wszystkim płyty azbestowo-cementowe, powstające w wyniku prac demontażowych i rozbiórkowych przeprowadzanych na obiektach budowlanych.

Urząd Gminy w Grodzisku Dolnym przeprowadził inwentaryzację azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie. Wszystkie wyroby tego typu zastosowane zostały w budownictwie.

Tabela 8. Informacja o rodzaju i ilości występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Grodzisko Dolne

Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest	Jednostka miary [m ²]	Ilość w Mg
2009			
plyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	pokrycie dachowe budynków mieszkalnych i gospodarczych	15 300	260,1
plyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	pokrycie dachowe budynków inwentarskich, inwentarsko-składowych i gospodarczych	18 237	310,0
2008			
plyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	pokrycie dachowe budynków mieszkalnych i gospodarczych	15 840	269,3
plyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	pokrycie dachowe budynków inwentarskich, inwentarsko-składowych i gospodarczych	18 772	319,1
2007			
plyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	pokrycie dachowe budynków mieszkalnych i gospodarczych	16 180	275,1
plyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	pokrycie dachowe budynków inwentarskich, inwentarsko-składowych i gospodarczych	19 487	331,2
2006			
plyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie	pokrycie dachowe budynków mieszkalnych i gospodarczych	16 590	282,0
plyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa	pokrycie dachowe budynków inwentarskich, inwentarsko-składowych i gospodarczych	19 800	336,6

Odpady powstające podczas bieżących rozbiórek i remontów oraz wymiany pokryć dachowych, zawierające azbest wraz z gruzem są na bieżąco przekazywane poza teren gminy. W latach 2006-2009 zebrano ponad 115,42 Mg tego niebezpiecznego odpadu z gospodarstw, który następnie został przekazany na składowisko odpadów niebezpiecznych w Młynach gmina Radymno. Gmina Grodzisko Dolne pokrywa koszty transportu płyt eternitowych i ich unieszkodliwianie na składowisku odpadów niebezpiecznych.

Tabela 9. Ilość usuniętego eternitu w latach 2006-2009 z terenu gminy Grodzisko Dolne

Gmina Grodzisko Dolne	2006	2007	2008	2009
Ilość w Mg	6,52	18,8	46,66	43,44
Wydatki w zł	2 400,00	7 783,72	13 031,23	12 389,54
Ilość gospodarstw w szt.	7	12	24	25

3.9. Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy

Powszechnym zjawiskiem jest powstawanie „dzikich wysypisk”, które powstają w przypadkowych miejscach (najczęściej na obrzeżach lasów, w lokalnych wyrobiskach poeksploatacyjnych) i stanowią zagrożenie dla środowiska gruntowo-wodnego. Przyczyną ich powstawania jest chęć uniknięcia opłat za odbiór i składowanie odpadów od mieszkańców. Przyczyną takiego stanu jest niedostateczny stan świadomości ekologicznej społeczeństwa, pomimo szerokich i intensywnych działań w tym kierunku.

Nielegalne miejsca składowania odpadów komunalnych, wielkogabarytowych, urządzeń elektrycznych i elektronicznych, odpadów remontowo-budowlanych, mogą przyczyniać się do wzrostu odczynu wód (pH), ciągłego wzrostu mineralizacji, ilości zawiesin, twardości ogólnej oraz makroskładników takich, jak: chlorki, sól, potas. Charakterystyczny jest znaczący wzrost zawartości związków azotu (azot amonowy, azotyny, azotany) oraz fosforanów, żelaza, kwasów organicznych i podwyższenie BZT₅, ChZT.

Na terenie gminy miejsca nielegalnego składowania odpadów są likwidowane najczęściej na zgłoszenie mieszkańców. Prowadzona jest również edukacja mieszkańców w celu zapobiegania powstawania tego typu zanieczyszczeń.

4. PROGNOZOWANE ZMIANY W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

4.1. Odpady komunalne

Prognoza zmiany ilości odpadów dla gminy Grodzisko Dolne, została opracowana na podstawie prognozy zmian wskaźników wytwarzania odpadów, przedstawionej w WPGO dla woj. podkarpackiego. Są to przewidywania, które uwzględniają wskaźniki charakterystyki jakościowej odpadów komunalnych, procentowe zmiany wskaźników wytwarzania odpadów oraz prognozy demograficzne dla województwa podkarpackiego. Przyjęto liniową funkcję wzrostu wskaźnika nagromadzenia odpadów o 1 % rocznie, przedstawiającą generalną tendencję.

Zgodnie z założeniami WPGO dla woj. podkarpackiego oraz PPGO dla pow. leżajskiego w latach 2010 – 2017 należy oczekiwać następujących zmian w gospodarowaniu odpadami:

1. Nie będą następowały istotne zmiany składu morfologicznego odpadów;
2. Zwiększać się będzie ilość mieszkańców objętych zorganizowanym systemem zbierania odpadów;
3. Rozwijać się będzie system zbierania selektywnego odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych;
4. Wzrastać będzie koszt unieszkodliwiania odpadów przez składowanie, co związane będzie m.in. ze wzrostem opłat środowiskowych oraz zamykaniem składowisk niespełniających warunków środowiskowych. Będzie miało to wpływ na zwiększenie opłacalności odzysku, co z kolei spowoduje presję na zwiększenie stopnia odzysku odpadów;
5. Zwiększać się będzie ilość odpadów ulegających biodegradacji poddawanych odzyskowi, w tym również w celach energetycznych;
6. Gospodarowanie odpadami organizowane będzie w coraz większym stopniu na szczeblu ponadgminnym, co wiązać się będzie z budową zakładów zagospodarowania odpadów o znaczeniu regionalnym;
7. W wyniku działań edukacyjnych wzrastać będzie świadomość ekologiczna mieszkańców, co pozwoli na wprowadzenie bardziej rozwiniętych systemów gospodarki odpadami.

Tabela 10. Prognoza wywazania odpadów komunalnych w gminie Grodzisko Dobne w latach 2010-2017

	RODZAJ ODPADÓW [Mg/ROK]	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
1	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	255,8	258,7	261,3	264,4	267,3	270,2	273,0	276,0
2	Odpady zielone	47,9	48,5	49,0	49,5	50,0	50,5	51,1	51,6
3	Papier i tektura	95,7	96,7	97,8	98,7	99,7	100,8	101,7	102,7
4	Opakowania z papieru i tektury	111,9	113,2	114,5	115,9	117,2	118,3	119,8	121,1
5	Opakowania wielomateriałowe	31,9	32,3	32,6	33,0	33,3	33,7	34,1	34,4
6	Tworzywa sztuczne (nieopakowane)	47,9	48,4	48,9	49,4	49,9	50,4	50,9	51,4
7	Opakowania z tworzyw sztucznych	143,8	145,5	147,1	148,9	150,6	152,3	154,1	155,9
8	Tekstylnia	15,9	16,1	16,2	16,3	16,5	16,6	16,8	16,9
9	Szkló (nieopakowane)	8,0	8,0	8,1	8,2	8,2	8,3	8,4	8,5
10	Opakowania ze szkła	103,7	104,7	105,7	106,8	107,7	108,8	109,8	110,9
11	Metale	47,8	48,3	48,6	49,1	49,5	49,9	50,4	50,8
12	Opakowania z metalu	15,9	16,1	16,2	16,3	16,5	16,6	16,8	16,9
13	Opakowania z drewna	3,2	3,3	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4
14	Odpady mineralne i frakcja popiołowa	460,0	465,5	470,6	475,8	481,5	487,3	492,7	498,1
15	Odpady wielkogabarytowe	111,7	112,8	114,1	115,2	116,5	117,6	118,8	120,0
16	Odpady budowlane	79,8	80,7	81,5	82,3	83,2	84,0	84,9	85,7
17	Odpady niebezpieczne	16,0	16,1	16,3	16,5	16,6	16,8	17,0	17,1
	Razem	1596,9	1614,9	1631,8	1649,6	1667,5	1685,5	1703,7	1721,4

4.2. Odpady opakowaniowe

Przewidywana masa odpadów opakowaniowych, wytwarzanych na terenie gminy Grodzisko Dolne została obliczona na podstawie danych wskaźnikowych.

Tabela 11. Prognoza ilości odpadów opakowaniowych wytwarzanych w strumieniu odpadów komunalnych w gminie Grodzisko Dolne w latach 2010 – 2017 (Mg/rok)

Rodzaj materiału opakowaniowego	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
papier i tektura	111,9	113,2	114,5	115,9	117,2	118,3	119,8	121,1
drewno	3,2	3,3	3,3	3,3	3,3	3,4	3,4	3,4
tworzywa sztuczne	143,8	145,5	147,1	148,9	150,6	152,3	154,1	155,9
szkło	103,7	104,7	105,7	106,8	107,7	108,8	109,8	110,9
stal	15,9	16,1	16,2	16,3	16,5	16,6	16,8	16,9
wielomateriałowe	31,9	32,3	32,6	33,0	33,3	33,7	34,1	34,4
Razem	410,4	415,1	419,4	424,2	428,6	433,1	438,0	442,6

4.3. Odpady ulegające biodegradacji

Do grupy odpadów ulegających biodegradacji zaliczono: odpady zielone, odpady z opakowań papierowych, papier nieopakowaniowy, odpady kuchenne ulegające biodegradacji, odzież i tekstylia naturalne, odpady z drewna, odpady z pielęgnacji ogrodów.

KPGO zakłada, zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej 1999/31/EC, że ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania w kolejnych latach powinny wynosić:

- w 2010 r. 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.,
- w 2013 r. 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.,
- w 2020 r. 35% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.

Dla województwa podkarpackiego dopuszczalne poziomy składowania odpadów ulegających biodegradacji wyliczone na podstawie wskaźnika z roku 1995, który wynosi 192,9 tys. Mg. Na terenie powiatu leżajskiego w roku 1995 wytworzono 5 563,4 Mg odpadów ulegających biodegradacji.

Prognoza ilości odpadów ulegających biodegradacji powstających na terenie gminy na najbliższe lata wynosi:

Tabela 12. Prognozowane ilości odpadów ulegających biodegradacji w gminie Grodzisko Dolne

Lata	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	[Mg]	[Mg]	[Mg]	[Mg]	[Mg]	[Mg]	[Mg]	[Mg]
ilość odpadów	530,4	536,5	542,1	548,1	554,0	559,8	565,8	571,7

Ze względu na rolniczy charakter gminy, przeważająca część odpadów ulegających biodegradacji powstająca w zabudowie wiejskiej i jednorodzinnej jest zagospodarowywana na cele paszowe lub do rolniczego wykorzystania (kompost).

5. ZAŁOŻONE CELE GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI

5.1. Cele krótkookresowe 2010 - 2013

- 1) prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej obywateli gminy w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi (powiat, gmina);
- 2) rozwój i podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów dla osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu (gmina, przedsiębiorcy);
- 3) podniesienie skuteczności selektywnej zbiórki odpadów ze szczególnym uwzględnieniem odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (powiat, gmina);
- 4) kampania informacyjna propagująca przydomowe kompostowniki na odpady ulegające biodegradacji (powiat, gmina);
- 5) modernizacja linii przeróbki osadów ściekowych na oczyszczalni ścieków w Grodzisku Dolnym (gmina);
- 6) szczegółowa inwentaryzacja i likwidacja na bieżąco nielegalnych składowisk odpadów tzw. „dzikich składowisk” (gmina);
- 7) prowadzenie ewidencji ilości zbieranych odpadów komunalnych z terenu gminy (gmina);
- 8) zakup pojemników na odpady (gmina);
- 9) dalsze usuwanie wyrobów zawierających azbest (gmina);
- 10) prowadzenie działań związanych z budową ZZO na terenie powiatu.

5.2. Cele długookresowe 2014 – 2017

- 1) kontynuacja i intensyfikacja akcji szkoleń i podnoszenia świadomości społecznej w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami (powiat, gmina);
- 2) dalsza organizacja i doskonalenie ponadlokalnych i lokalnych systemów gospodarki odpadami komunalnymi (gmina);
- 3) dalszy rozwój selektywnej zbiórki i osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu (gmina, przedsiębiorcy);
- 4) dalszy rozwój selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (gmina, wytwórcy odpadów);
- 5) zakup pojemników na odpady (gmina);
- 6) likwidacja na bieżąco nielegalnych składowisk odpadów (gmina);
- 7) kontynuacja usuwania wyrobów zawierających azbest (gmina);
- 8) kontynuacja działań związanych z budową ZZO na terenie powiatu.

6. SYSTEM GOSPODARKI ODPADAMI W GMINIE GRODZISKO DOLNE

Osiągnięcie wyznaczonych celów w gospodarce odpadami wymaga podjęcia szeregu działań systemowych, zarówno organizacyjnych jak i inwestycyjnych, a także zaangażowania znacznych środków finansowych. Dla potrzeb wdrożenia systemu gospodarki odpadami, w „Planie gospodarki odpadami województwa podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019”, uwzględniając głównie uwarunkowania geograficzne, gospodarcze, środowiskowe i gęstość zaludnienia, na terenie województwa przewiduje się budowę siedmiu ponadgminnych zakładów gospodarowania odpadów. Obszar gminy Grodzisko Dolne obsługiwany będzie przez ZZO „Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko”, który obejmować ma obsługą 30 gmin woj. podkarpackiego i 6 gmin z powiatu biłgorajskiego, woj. lubelskie.

Osiągnięcie wyznaczonego celu w gospodarce odpadami wymaga zrealizowania następujących zadań:

- 1) selektywne zbieranie odpadów w sektorze komunalnym:
 - selektywne zbieranie odpadów opakowaniowych,
 - selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji,
 - selektywne zbieranie odpadów wielkogabarytowych,
 - selektywne zbieranie odpadów budowlanych,
 - selektywne zbieranie odpadów niebezpiecznych,
- 2) opracowanie i realizacja programów edukacji ekologicznej,
- 3) współudział przy rozbudowie lub budowie Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO) obejmujących co najmniej następujące instalacje:
 - sortownia odpadów,
 - kompostownia,
 - składowisko odpadów,
 - inne urządzenia do odzysku odpadów,
- 4) utworzenie Gminnego Punktu Zbierania Odpadów Niebezpiecznych (GPZON),
- 5) realizacja Programu usuwania azbestu,
- 6) likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów.

W celu realizacji postawionych dla powiatu leżajskiego, w tym dla gminy Grodzisko Dolne celów, wskazuje się do realizacji następujący system gospodarowania odpadami, który obowiązywać będzie na całym obszarze obsługiwanym przez ZZO „Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko”:

1. Do czasu wybudowania ZZO „Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko”, odpady kierowane będą do zagospodarowania wg zasad aktualnie obowiązujących, przy założeniu dążenia do realizacji celów postawionych w planach gospodarki odpadami.
2. W ramach opracowanej „Koncepcji Programowo-Przestrzennej Zakładu Zagospodarowania Odpadów Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko” wskazano, że gospodarowanie odpadami z terenu gmin powiatu leżajskiego może opierać się o instalacje zlokalizowane na terenach przy istniejących składowiskach w m. Sigielki i Giedlarowa oraz na terenie istniejącej kompostowni w Leżajsku. Wybór lokalizacji instalacji oraz rodzaj zastosowanej technologii zostanie podjęty na podstawie Studium wykonalności.
3. Wyposażenie ZZO oraz stosowane w nim technologie muszą gwarantować realizację zakładanych dla województwa podkarpackiego oraz gmin powiatu leżajskiego celów w zakresie gospodarowania odpadami oraz spełniać kryteria najlepszej dostępnej techniki (BAT).
4. Typy zastosowanych w ZZO instalacji oraz ich jednostkowe moce przerobowe będą przedmiotem opracowań szczegółowych (studium wykonalności).
5. System zbierania odpadów na obszarze obsługiwany przez ZZO musi być dostosowany do zastosowanych w nim technologii.

Opis działania systemu gospodarki odpadami komunalnym

Zbieranie i odbieranie odpadów winno nieodzownie wiązać się ze wzmożoną kontrolą Gminy w zakresie zawierania umów z firmą odbierającą odpady. Dodatkowo konieczny jest nadzór nad prawidłowością wykonywania zezwoleń na odbieranie odpadów komunalnych, a w szczególności kwestie dotyczących metod oraz miejsc odzysku i unieszkodliwiania odpadów.

Wdrażanie systemów selektywnego zbierania odpadów wymaga prowadzenia akcji informacyjno – edukacyjnych. W tym celu zaleca się opracowywanie i realizację (przez gminy lub związki międzygminne lub powiaty) programów edukacji ekologicznej.

Po przeanalizowaniu prowadzonego obecnie systemu zbiórki odpadów na terenie gminy możliwe jest prowadzenie *indywidualnej zbiórki* dla wszystkich gospodarstw – zabudowa jednorodzinna oraz *system kontenerowy* – budynki użyteczności publicznej, szkoły, cmentarze. Z gospodarstw indywidualnych odbiór odpadów odbywa się minimum raz na miesiąc, natomiast kontenery opróżniane są na zgłoszenie.

Proponowany system gospodarki odpadami komunalnymi w gminie opierać się będzie na rozwoju selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, osiągnięciu planowanych poziomów odzysku odpadów wielkogabarytowych, budowlanych i niebezpiecznych, redukcji odpadów ulegających biodegradacji oraz szukaniu odbiorców wyselekcjonowanych odpadów.

Selektywna zbiórka odpadów komunalnych

Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców powinna przyczynić się do zwiększenia efektywności prowadzonego zbierania odpadów, w której znaczącą rolę może odgrywać ***selektywne zbieranie*** odpadów. Zbiórką taką muszą być objęci wszyscy mieszkańcy gminy. Zbieranie selektywne odpadów odbywać się może zgodnie z niżej podanymi metodami:

- zbieranie selektywne „u źródła” do pojemników albo worków wielokrotnego lub jednorazowego użytku w obrębie posesji
- kontenery ustawione w sąsiedztwie – oznakowane pojemniki na poszczególne grupy odpadów.

Oprócz podstawowych tradycyjnie selektywnie zbieranych odpadów użytkowych (makulatura, szkło, tworzywa sztuczne), powinny być zgodnie z niniejszym Planem, zebrane następujące rodzaje odpadów:

- odpady niebezpieczne
- odpady wielkogabarytowe
- odpady budowlane
- odpady ulegające biodegradacji.

W celu zwiększenia skuteczności segregacji odpadów proponuje się prowadzenie zbiórki w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. Może być zbierana makulatura i puszki aluminiowe oraz baterie małogabarytowe. Akcje te muszą być wspierane poprzez wprowadzenie indywidualnych nagród rzeczowych dla uczniów przynoszących największą ilość surowców wtórnych.

Odzyskiem i zagospodarowywaniem ***odpadów wielkogabarytowych i budowlanych*** zajmować się będą specjalistyczne zakłady. Zakłady te wyposażone będą w linie do demontażu odpadów wielkogabarytowych i przekształcania (gruzu budowlanego – kruszarki, przesiewacze wibracyjne itp.) oraz ewentualne doczyszczanie dowiezionych odpadów budowlanych. Otrzymany materiał będzie wykorzystywany ponownie do celów budowlanych lub do rekultywacji składowisk. Zbiórka odpadów wielkogabarytowych odbywać się będzie według harmonogramu odbioru, bezpośrednio od ich właścicieli, minimum dwa razy w roku.

Zakłada się rozwój selektywnego zbierania *odpadów niebezpiecznych* ze strumienia odpadów komunalnych na następujących poziomach:

- 2011 rok - 20%
- 2015 rok - 35%.

W zakresie zbierania odpadów niebezpiecznych zakłada się tworzenie punktów zbierania wybranych odpadów niebezpiecznych w specjalistycznych pojemnikach zlokalizowanych przy obiektach usługowych lub szkołach. Rozwiązanie takie można zastosować do zbierania m.in. przeterminowanych leków – przy aptekach, zużytych małogabarytowych baterii – w szkołach, placówkach handlowych, urzędach, olejów odpadowych – na terenach stacji paliw. Jako alternatywne rozwiązanie w zakresie selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych proponuje się zorganizowanie systematycznego odbioru odpadów przez specjalistyczny pojazd (Mobilny Punkt Zbierania Odpadów Niebezpiecznych) objeżdżający dany teren zgodnie z harmonogramem (średnio dwa razy w roku). Również podczas zbiórki odpadów komunalnych firma zbierająca odpady ma obowiązek odbierać odpady niebezpieczne od mieszkańców w sposób selektywny.

WPGO zaleca, aby gminy nie posiadające własnych składowisk odpadów komunalnych przekazywały odpady do Zakładów Zagospodarowania Odpadów - ZZO. Przekazywanie odpadów komunalnych do ZZO pozwoli gminie osiągnąć poziomy odzysku odpadów nałożone przez ustawodawcę.

W ramach przeprowadzonej analizy wariantów zawartej w koncepcji programowo – przestrzennej zakładu zagospodarowania odpadów „Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko” (grudzień 2008) przeanalizowano 6 wariantów zagospodarowania odpadów komunalnych (tabela 9). Analiza DGC (DGC – dynamic generation cost) wykazała, że najkorzystniejszy jest wariant 5 i 6. Warianty te realizują wszystkie podstawowe cele gospodarki odpadami komunalnymi oraz charakteryzują się najniższymi nakładami inwestycyjnymi i kosztami zagospodarowania odpadów.

Ostateczna decyzja o wyborze lokalizacji instalacji oraz zastosowanej technologii zostanie podjęta na podstawie Studium wykonalności.

Tabela 13. Podstawowa charakterystyka wariantów (wg koncepcji programowo – przestrzennej zakładu zagospodarowania odpadów „Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko” (grudzień 2008))

Wariant 1 (W1)	Wariant 2 (W2)	Wariant 3 (W3)	Wariant 4 (W4)	Wariant 5 (W5)	Wariant 6 (W6)
Budowa ZZO					
<p>budowa ZZO w nowej lokalizacji (Giedlarowa lub inna w rejonie Leżajsk):</p> <p>sito + kompostownia</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacje wstępne oraz sito obrotowe (20, 80 mm) - kabina sortowania ręcznego frakcji grubej - instalacja kompostowania intensywnego (BIODEGMA) - instalacja tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) <p>- instalacja do produkcji paliwa alternatywnego</p> <p>- budowa stacji przeladunkowej do paliwa alternatywnego i balastu</p>	<p>budowa ZZO w nowej lokalizacji (Giedlarowa lub inna w rejonie Leżajsk):</p> <p>prasa + kompostownia</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacje wstępne oraz prasa VM2001 (frakcja sucha i mokra) - instalacja kompostowania intensywnego (BIODEGMA) - instalacja tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) <p>- instalacja do produkcji paliwa alternatywnego</p> <p>- budowa stacji przeladunkowej do paliwa alternatywnego i balastu</p>	<p>budowa ZZO w nowej lokalizacji (Giedlarowa lub inna w rejonie Leżajsk):</p> <p>sito + fermentacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacje wstępne oraz sito obrotowe (20, 80 mm) - kabina sortowania ręcznego frakcji grubej - instalacja fermentacji metanowej intensywnego (BIODEGMA) - instalacja tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) <p>- instalacja do produkcji paliwa alternatywnego</p> <p>- budowa stacji przeladunkowej do paliwa alternatywnego i balastu</p>	<p>budowa ZZO w nowej lokalizacji (Giedlarowa lub inna w rejonie Leżajsk):</p> <p>prasa + fermentacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacje wstępne oraz prasa VM2001 (frakcja sucha i mokra) - instalacja fermentacji metanowej intensywnego (BIODEGMA) - instalacja tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) - instalacja odzysku energii (spalanie biogazu) - instalacja do produkcji paliwa alternatywnego - budowa stacji przeladunkowej do paliwa alternatywnego i balastu 	<p>budowa ZZO w nowej lokalizacji (Giedlarowa lub inna w rejonie Leżajsk):</p> <p>prasa + fermentacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacje wstępne oraz prasa VM2001 (frakcja sucha i mokra) - instalacja fermentacji metanowej intensywnego (BIODEGMA) - instalacja tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) - instalacja odzysku energii (spalanie biogazu) - instalacja do produkcji paliwa alternatywnego - budowa stacji przeladunkowej do paliwa alternatywnego i balastu 	<p>budowa ZZO w Sigielkach: prasa</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacje wstępne oraz prasa VM2001 (frakcja sucha i mokra)
Oczyszczalnia ścieków w Leżajsku					
<p>rozbudowa istniejącej kompostowni.</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacja kompostowania intensywnego (BIODEGMA) - dalsze wykorzystywanie instalacji tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) <p>(w obliczeniach opłacalności inwestycji będą niezależną instalacją względem oczyszczalni)</p>	<p>rozbudowa istniejącej kompostowni</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacja kompostowania intensywnego (BIODEGMA) - dalsze wykorzystywanie instalacji tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) <p>(w obliczeniach opłacalności inwestycji przyjęto, że nowe obiekty będą niezależną instalacją względem oczyszczalni)</p>	<p>rozbudowa istniejącej kompostowni</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacja kompostowania intensywnego (BIODEGMA) - dalsze wykorzystywanie instalacji tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) <p>(w obliczeniach opłacalności inwestycji przyjęto, że nowe obiekty będą niezależną instalacją względem oczyszczalni)</p>	<p>rozbudowa istniejącej kompostowni</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacja kompostowania intensywnego (BIODEGMA) - dalsze wykorzystywanie instalacji tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) <p>(w obliczeniach opłacalności inwestycji przyjęto, że nowe obiekty będą niezależną instalacją względem oczyszczalni)</p>	<p>rozbudowa istniejącej kompostowni</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacja kompostowania intensywnego (BIODEGMA) - dalsze wykorzystywanie instalacji tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) - instalacja fermentacji metanowej (spalanie biogazu) - budowa stacji przeladunkowej do frakcji suchej rozdrobnionej <p>(w obliczeniach opłacalności inwestycji przyjęto, że nowe obiekty będą niezależną instalacją względem oczyszczalni)</p>	<p>rozbudowa istniejącej kompostowni</p> <ul style="list-style-type: none"> - instalacja kompostowania intensywnego (BIODEGMA) - dalsze wykorzystywanie instalacji tlenowej stabilizacji (plac kompostowy) - instalacja fermentacji metanowej (spalanie biogazu) - budowa stacji przeladunkowej do frakcji suchej rozdrobnionej <p>(w obliczeniach opłacalności inwestycji przyjęto, że nowe obiekty będą niezależną instalacją względem oczyszczalni)</p>

Inne składowiska

Sigielki - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Sigielki - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Sigielki - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Sigielki - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Sigielki - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Sigielki - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia
Giedlarowa - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Giedlarowa - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Giedlarowa - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Giedlarowa - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Giedlarowa - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Giedlarowa - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia
Wola Zarzycka skł. gminne (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. gminne (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. gminne (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. gminne (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. gminne (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. gminne (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia
Wola Zarzycka skł. zakładowe (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. zakładowe (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. zakładowe (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. zakładowe (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. zakładowe (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia	Wola Zarzycka skł. zakładowe (gm. Nowa Sarzyna) - przyjmowanie balastu z ZZO do czasu wypełnienia
Dobra (gm. Siemawa) - rezerwa terenu na budowę składowiska odpadów - możliwa kwatera balastu z ZZO	Dobra (gm. Siemawa) - rezerwa terenu na budowę składowiska odpadów - możliwa kwatera balastu z ZZO	Dobra (gm. Siemawa) - rezerwa terenu na budowę składowiska odpadów - możliwa kwatera balastu z ZZO	Dobra (gm. Siemawa) - rezerwa terenu na budowę składowiska odpadów - możliwa kwatera balastu z ZZO	Dobra (gm. Siemawa) - rezerwa terenu na budowę składowiska odpadów - możliwa kwatera balastu z ZZO	Dobra (gm. Siemawa) - rezerwa terenu na budowę składowiska odpadów - możliwa kwatera balastu z ZZO

Stacje przeladunkowe, Gminne Punkty Gromadzenia Odpadów (GPGO) i inne obiekty

Stacja segregacji i przeladunku odpadów komunalnych (PGK) Przeworsk - wydano pozwolenie na budowę (rozbudowa w kierunku GPGD)	Stacja segregacji i przeladunku odpadów komunalnych (PGK) Przeworsk - wydano pozwolenie na budowę (rozbudowa w kierunku GPGD)	Stacja segregacji i przeladunku odpadów komunalnych (PGK) Przeworsk - wydano pozwolenie na budowę (rozbudowa w kierunku GPGD)	Stacja segregacji i przeladunku odpadów komunalnych (PGK) Przeworsk - wydano pozwolenie na budowę (rozbudowa w kierunku GPGD)	Stacja segregacji i przeladunku odpadów komunalnych (PGK) Przeworsk - wydano pozwolenie na budowę (rozbudowa w kierunku GPGD)	Stacja segregacji i przeladunku odpadów komunalnych (PGK) Przeworsk - wydano pozwolenie na budowę (rozbudowa w kierunku GPGD)
Składowisko Sigielki (gm. Krzeszów). Realizacja istniejących planów (rozbudowa w kierunku GPGD) - nieka bet na odp. bio, - wiata na odp. bio, - plac przerobki gruzu, - wiata na odp. wielkogabarytowe, - rozbudowa wiaty na surowce wtórne, AGD i magazynowanie odp. niebezpiecznych.	Składowisko Sigielki (gm. Krzeszów). Realizacja istniejących planów (rozbudowa w kierunku GPGD) - nieka bet na odp. bio, - wiata na odp. bio, - plac przerobki gruzu, - wiata na odp. wielkogabarytowe, - rozbudowa wiaty na surowce wtórne, AGD i magazynowanie odp. niebezpiecznych.	Składowisko Sigielki (gm. Krzeszów). Realizacja istniejących planów (rozbudowa w kierunku GPGD) - nieka bet na odp. bio, - wiata na odp. bio, - plac przerobki gruzu, - wiata na odp. wielkogabarytowe, - rozbudowa wiaty na surowce wtórne, AGD i magazynowanie odp. niebezpiecznych.	Składowisko Sigielki (gm. Krzeszów). Realizacja istniejących planów (rozbudowa w kierunku GPGD) - nieka bet na odp. bio, - wiata na odp. bio, - plac przerobki gruzu, - wiata na odp. wielkogabarytowe, - rozbudowa wiaty na surowce wtórne, AGD i magazynowanie odp. niebezpiecznych.	Składowisko Sigielki (gm. Krzeszów). Realizacja istniejących planów (rozbudowa w kierunku GPGD) - nieka bet na odp. bio, - wiata na odp. bio, - plac przerobki gruzu, - wiata na odp. wielkogabarytowe, - rozbudowa wiaty na surowce wtórne, AGD i magazynowanie odp. niebezpiecznych.	Składowisko Sigielki (gm. Krzeszów). Realizacja istniejących planów (rozbudowa w kierunku GPGD) - nieka bet na odp. bio, - wiata na odp. bio, - plac przerobki gruzu, - wiata na odp. wielkogabarytowe, - rozbudowa wiaty na surowce wtórne, AGD i magazynowanie odp. niebezpiecznych.
Nisko (gm. Nisko) planowana stacja przeladunkowa	Nisko (gm. Nisko) planowana stacja przeladunkowa	Nisko (gm. Nisko) planowana stacja przeladunkowa	Nisko (gm. Nisko) planowana stacja przeladunkowa	Nisko (gm. Nisko) planowana stacja przeladunkowa	Nisko (gm. Nisko) planowana stacja przeladunkowa
Zakład Kruszenia Gruzu budowlanego (ZKGB) i Zakład Przetwarzania Zuzycznego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego (ZPZSE) w Sarzynie (gm. Nowa Sarzyna) trwają prace projektowe	Zakład Kruszenia Gruzu budowlanego (ZKGB) i Zakład Przetwarzania Zuzycznego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego (ZPZSE) w Sarzynie (gm. Nowa Sarzyna) trwają prace projektowe	Zakład Kruszenia Gruzu budowlanego (ZKGB) i Zakład Przetwarzania Zuzycznego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego (ZPZSE) w Sarzynie (gm. Nowa Sarzyna) trwają prace projektowe	Zakład Kruszenia Gruzu budowlanego (ZKGB) i Zakład Przetwarzania Zuzycznego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego (ZPZSE) w Sarzynie (gm. Nowa Sarzyna) trwają prace projektowe	Zakład Kruszenia Gruzu budowlanego (ZKGB) i Zakład Przetwarzania Zuzycznego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego (ZPZSE) w Sarzynie (gm. Nowa Sarzyna) trwają prace projektowe	Zakład Kruszenia Gruzu budowlanego (ZKGB) i Zakład Przetwarzania Zuzycznego Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego (ZPZSE) w Sarzynie (gm. Nowa Sarzyna) trwają prace projektowe
Lancut planowana stacja przeladunkowa (MZUK)	Lancut planowana stacja przeladunkowa (MZUK)	Lancut planowana stacja przeladunkowa (MZUK)	Lancut planowana stacja przeladunkowa (MZUK)	Lancut planowana stacja przeladunkowa (MZUK)	Lancut planowana stacja przeladunkowa (MZUK)

7. DZIAŁANIA ZMIERZAJĄCE DO POPRAWY SYTUACJI W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI KOMUNALNYMI

7.1. Ocena realizacji obecnie obowiązującego Planu

Na terenie gminy Grodzisko Dolne rozpoczęto realizację zadań w zakresie gospodarki odpadami zgodną z zapisami zawartymi w „Gminnym planie gospodarki odpadami”. Prowadzone są akcje informacyjno-edukacyjne, sukcesywnie rozwijana jest zbiórka odpadów komunalnych. Zbiórka odpadów odbywa się w sposób najbardziej efektywny – indywidualna zbiórka workowa i pojemnikowa w zabudowie jednorodzinnej oraz system kontenerowy w budynkach użyteczności publicznej, cmentarzach. Rozwinięto selektywną zbiórkę odpadów komunalnych – plastiku, szkła, makulatury, metali, odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu RTV i AGD, zużytych opon i innych odpadów niebezpiecznych.

Rada Gminy uchwaliła regulamin utrzymania czystości i porządku w gminie. Utworzono również ewidencję umów zawartych przez właścicieli nieruchomości na odbieranie odpadów komunalnych oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych. Określono i podano do publicznej wiadomości wymagania, jakie muszą spełniać przedsiębiorcy ubiegający się o uzyskanie zezwoleń na odbiór odpadów komunalnych oraz opróżnianie zbiorników bezodpływowych i transport nieczystości ciekłych. Utworzono również ewidencję umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od przedsiębiorców.

Na terenie gminy zbiórkę odpadów komunalnych prowadzą specjalistyczne firmy posiadające stosowne pozwolenia.

Przeprowadzono inwentaryzację ilościową i jakościową azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie przystąpiono do jego usuwania.

7.2. Odpady wytwarzane w sektorze komunalnym

W celu dalszej poprawy sytuacji związanej ze zbiórką odpadów komunalnych na terenie gminy, należy:

- rozbudowywać istniejący system selektywnego odbierania odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów selektywnej zbiórki;
- podpisywać stosowne umowy z organizacjami odzysku, co pozwoli na sfinansowanie części kosztów selektywnej zbiórki odpadów;
- likwidować na bieżąco „dzikie wysypiska” odpadów przez rekultywację lub usunięcie złożonych tam odpadów;

- nawiązywać współpracę z firmami specjalistycznymi zajmującymi się odzyskiem i recyklingiem odpadów niebezpiecznych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów budowlanych, wielkogabarytowych, różnego rodzaju opakowań oraz recyklingiem organicznym;
- utworzyć GPZON (mobilny);
- propagować przydomowe kompostowania odpadów ulegających biodegradacji;
- prowadzić dalsze intensywne działania edukacyjne.

Selektywną zbiórką odpadów powinny zająć się również szkoły znajdujące się na terenie gminy. Obecnie prowadzone są akcje edukacyjne wśród uczniów na temat segregacji odpadów. Edukacja powinna być również prowadzona wśród dorosłych mieszkańców gminy.

Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie prawidłowego funkcjonowania systemu gospodarki wiążą się również z:

- kontrolą umów na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- kontrolą przedsiębiorców w zakresie działalności związanej z odbiorem odpadów komunalnych,
- współdziałaniem na rzecz budowy Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO),
- wspieraniem kadrowym i technicznym jednostek zajmujących się gospodarką odpadami.

7.3. Plan redukcji odpadów ulegających biodegradacji

Zgodnie z przepisami ustawy o odpadach, do obowiązkowych zadań własnych gminy należy m.in. zapewnienie warunków ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania:

- w 2010 r. 75% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.,
- w 2013 r. 50% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.,
- w 2020 r. 35% (wagowo) całkowitej ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonej w 1995 r.

Ilości wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji w 1995 roku na terenie woj. podkarpackiego wyznaczona została na poziomie 192,9 tys. Mg. W roku 1995 w powiecie leżajskim wytworzono 5 563,4 Mg odpadów ulegających biodegradacji.

Z uwagi na rolniczy charakter gminy, większość wytwarzanych odpadów ulegających biodegradacji jest wykorzystywana we własnym zakresie. Szacuje się, że w gospodarstwach wiejskich na potrzeby własne tj. do produkcji kompostu, skarmiania

zwierząt lub spalania w indywidualnych paleniskach domowych, wykorzystywane jest około 90% wytworzonych odpadów ulegających biodegradacji.

Wdrażanie selektywnego zbierania i odbioru odpadów ulegających biodegradacji wymagało będzie podjęcia szeregu działań informacyjno-edukacyjnych. Odzysk tych odpadów będzie następował, oprócz przydomowego kompostowania, w ramach funkcjonowania Zakładów Zagospodarowania Odpadów w skład, których mają wejść m.in. kompostowanie odpadów.

7.4. Program unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest

Zasady bezpiecznego postępowania z odpadami zawierającymi azbest regulują następujące przepisy prawne:

- ustawa o odpadach,
- ustawa prawo ochrony środowiska,
- ustawa o zakazie stosowania wyrobów azbestowych,
- rozporządzenia wykonawcze:
 - rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r. Nr 71, poz. 649)
 - rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824)

oraz „Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032”, który wszedł w życie z dniem 28 lipca 2009 roku.

Zgodnie z krajowym programem usuwania materiałów zawierających azbest w realizację działań zawartych w programie winny angażować się władze gminne i powiatowe, poprzez:

- podjęcie działań w kierunku sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych przy przestrzeganiu przepisów obowiązujących w tym zakresie,
- organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów z azbestem i konieczności bezpiecznego ich usuwania,
- stworzenie możliwości uzyskania dofinansowania lub całkowitego zwolnienia z kosztów usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych,

- monitoring usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest przez Wójta Gminy.

Szkodliwość azbestu dla zdrowia ludzkiego

Azbest był szeroko stosowany do produkcji płyt i rur azbestowo-cementowych stosowanych jako pokrycia dachowe i do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych.

Azbest jest nazwą handlową grupy minerałów włóknistych, które pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na występowanie i typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia.

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych.

Mimo istnienia normatywów higienicznych dla stężenia włókien azbestu w powietrzu nie można określić dawki progowej pyłu dla działania rakotwórczego azbestu.

Narażenie zawodowe na pył azbestowy może być przyczyną następujących chorób układu oddechowego:

- pylicy azbestowej (azbestozy),
- raka płuc (najpowszechniejszego nowotworu złośliwego, powodowanego przez azbest),
- międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej, nowotworów o wysokiej złośliwości.

Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób, w przeszłości narażonych zawodowo, oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu, pochodzącym z tak zwanych „dzikich wysypisk odpadów” – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie – w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków. Poważny niepokój budzi fakt, że usuwanie obecnie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest często prowadzone jest przez przypadkowe

i nieprofesjonalne firmy, co powoduje zwiększone zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców.

Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo-cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie, w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

Z usuwaniem wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest proces powstawania odpadów. Jediną metodą unieszkodliwiania odpadu z azbestem jest ich składowanie. Głównym celem jest bezpieczne dla zdrowia usunięcie wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwienie poprzez składowanie na wyznaczonych do tego celu obiektach. Na terenie województwa podkarpackiego, kwatery do składowania azbestu znajdują się na:

- składowisku odpadów komunalnych w Młynach w powiecie jarosławskim, zarządzanym przez Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno, Skołoszów 341.
- składowisku gminnym w Pysznicy gm. Pysznica zarządzanym przez Gminny Zakład Komunalny, mieszczącym się przy ul. Wolności 295, 37 - 403 Pysznica.

Zgodnie z „Programem oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032” na terenie województwa podkarpackiego planowana jest budowa składowiska w miejscowości Kozodrza, gm. Ostrów (Zakład Usług Komunalnych w Ostrowie) o pojemności 17 740 m³.

Odpady zawierające azbest w większości pochodzą z rozbiórek i remontów. Są to przede wszystkim pokrycia dachowe oraz elewacyjne.

Urząd Gminy w Grodzisku Dolnym przeprowadził inwentaryzację azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie. Wszystkie wyroby tego typu zastosowane zostały w budownictwie. Informacja o rodzaju i ilości występowania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Grodzisko Dolne przedstawia tabela nr 8.

Odpady powstające podczas bieżących rozbiórek i remontów oraz wymiany pokryć dachowych, zawierające azbest wraz z gruzem są na bieżąco przekazywane poza teren gminy. W latach 2006-2009 zebrano ponad 115,42 Mg tego niebezpiecznego odpadu z gospodarstw, który następnie został przekazany na składowisko odpadów niebezpiecznych w Młynach gmina Radymno. Gmina Grodzisko Dolne pokrywa koszty transportu płyt eternitowych i ich unieszkodliwienie na składowisku odpadów niebezpiecznych. Ilość usuniętego eternitu w latach 2006-2009 z terenu gminy Grodzisko Dolne przedstawia tabela nr 9.

Koszty demontażu i unieszkodliwienia wyrobów zawierających azbest wynoszą:

- demontaż 6-36 zł/m²
- transport 0,5 zł/Mg/km
- składowanie odpadów na składowisku 214 zł/Mg

Tabela 14. Zadania do realizacji w zakresie usuwania odpadów zawierających azbest

Termin realizacji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna
2010-2017	Przeprowadzenie szkoleń i akcji informacyjno-edukacyjnych na temat szkodliwości wyrobów zawierających azbest i konieczności bezpiecznego ich usuwania	Gmina, Starostwo
2010-2013	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest na terenie gminy przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 30%	Posiadacze odpadów
2010-2019	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 60%	Posiadacze odpadów
2010-2032	Stopniowe usuwanie elementów zawierających azbest przy pomocy specjalistycznych podmiotów posiadających stosowne zezwolenia w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania tego rodzaju odpadów w ilości 100%	Posiadacze odpadów
2010-2017	Prowadzenie ewidencji usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina

7.5. Edukacja ekologiczna

Jednym z podstawowych warunków realizacji planu gospodarki odpadami jest włączenie się do jego realizacji wszystkich mieszkańców gminy. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do środowiska, w którym człowiek przebywa, a co za tym idzie z wszechstronną edukacją ekologiczną.

Priorytetem w polityce ekologicznej państwa, a także Unii Europejskiej jest przeciwdziałanie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów. Zachęcanie mieszkańców do redukcji ilości wytwarzanych odpadów powinno być realizowane poprzez edukację ekologiczną:

- edukacja dzieci i młodzieży, między innymi poprzez konkursy, pogadanki,
- edukacja za pomocą środków masowego przekazu nie tylko w oparciu o akcje reklamową, ale także poprzez artykuły popularyzujące zachowania przyjazne dla środowiska w lokalnych gazetach,
- edukacja poprzez akcje plakatowania, prowadzone niezależnie, bądź przy okazji organizowania imprez o relatywnie dużym zasięgu.

Treści edukacyjne powinny uczyć korzystania z towarów i opakowań wielokrotnego użytku w celu ograniczenia wytwarzania odpadów, a także pokazywać korzyści płynące z powtórnego wykorzystania surowców odzyskanych z odpadów.

Przygotowane dla mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych materiały edukacyjno-informacyjne powinny zawierać ponadto kompletne informacje na temat prowadzonych akcji zbierania odpadów (lokalizacja i zakres).

Wszystkie działania informacyjno-edukacyjne powinny umożliwić maksymalnej akceptacji społeczeństwa, dla przyjętego systemu gospodarki odpadami, przy jednoczesnym wypracowaniu nawyków segregacji odpadów we własnych gospodarstwach domowych.

8. WSKAZANIE INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH SŁUŻĄCYCH REALIZACJI ZAMIERZONYCH CELÓW

Realizacja zamierzeń z zakresu gospodarki odpadami wymaga zapewnienia źródeł finansowania inwestycji i eksploatacji systemu.

Obecnie potencjalne źródła finansowania działań związanych z gospodarką odpadami to:

- fundusze własne gmin i powiatu;
- fundusze własne inwestorów; pożyczki, dotacje, dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- kredyty preferencyjne;
- obligacje komunalne;
- dotacje.

Krajowe źródła współfinansowania inwestycji z zakresu gospodarki odpadami:

- ***Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej***

NFOŚiGW udziela pomocy finansowej zgodnie z listą priorytetowych programów na dany rok. Poniżej przedstawiona została lista zadań planowanych do finansowania w ramach priorytetu: „Ochrona powierzchni ziemi i wód poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów, ich zagospodarowanie oraz rekultywację terenów zdegradowanych”:

- 1) Kompleksowe systemy gospodarowania odpadami komunalnymi od projektu do realizacji, uwzględniające, co najmniej: działania prewencyjne, selektywne zbieranie, przygotowanie odpadów do odzysku lub unieszkodliwiania oraz, o ile wynika to z planów gospodarki odpadami, instalacje do odzysku, w tym recyklingu oraz unieszkodliwiania.
- 2) Budowa punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w szczególności odpadów niebezpiecznych oraz unieszkodliwianie,
- 3) Budowa instalacji umożliwiających przygotowanie odpadów do procesów odzysku, w tym recyklingu,

- 4) Budowa instalacji do odzysku, w tym recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów komunalnych,
- 5) Budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów komunalnych z odzyskiem energii,
- 6) Budowa instalacji do unieszkodliwiania odpadów komunalnych w procesach innych niż składowanie,
- 7) Kształtowanie postaw konsumentów w zakresie selekcji odpadów,
- 8) Modernizacja instalacji termicznego unieszkodliwiania odpadów (w kierunku obniżenia emisji zanieczyszczeń do powietrza),
- 9) Dostosowanie istniejących składowisk odpadów do obowiązujących przepisów,
- 10) Przygotowanie dokumentacji niezbędnej do wnioskowania i realizacji przedsięwzięcia (w tym studium wykonalności, dokumentacja techniczna dla projektów, dokumentacja przetargowa),
- 11) Racjonalizacja gospodarki zasobami i odpadami poprzez wsparcie dla wdrożenia nowych technologii w zakresie ograniczania materiałochłonności i ilości wytwarzanych odpadów innych niż komunalne,
- 12) Wsparcie dla przedsiębiorstw w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów użytkowych lub niebezpiecznych,
- 13) Zagospodarowanie odpadów opakowaniowych i użytkowych,
- 14) Zagospodarowanie i unieszkodliwianie substancji kontrolowanych,
- 15) Zbieranie i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz gospodarowanie odpadami powstałymi w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Wnioskodawcami ubiegającymi się o środki finansowe z NFOŚiGW mogą być m.in.:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),
- administracja państwowa,
- osoby fizyczne.

W NFOŚiGW stosowane są trzy formy dofinansowywania:

- finansowanie pożyczkowe (pożyczki udzielane przez NFOŚiGW, kredyty udzielane przez banki ze środków NFOŚiGW, konsorcja czyli wspólne finansowanie NFOŚiGW z bankami, linie kredytowe ze środków NFOŚiGW obsługiwane przez banki)
- finansowanie dotacyjne (dotacje inwestycyjne, dotacje nieinwestycyjne, dopłaty do kredytów bankowych, umorzenia)
- finansowanie kapitałowe (obejmowanie akcji i udziałów w zakładanych bądź już istniejących spółkach w celu osiągnięcia efektu ekologicznego)

- ***Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie***

Główne zadania i kierunki działalności WFOŚiGW są wyznaczone w przyjętym i corocznie aktualizowanym planie działalności (zestawienie przedsięwzięć priorytetowych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej).

Beneficjentami ubiegającymi się o środki finansowe z WFOŚiGW mogą być m.in.:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- przedsiębiorstwa,
- instytucje i urzędy,
- organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia),

Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw przekształca Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w państwową osobę prawną, a wojewódzki fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej w samorządowe osoby prawne. Ustawa wprowadza usystematyzowanie katalogu celów z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na które będą przeznaczane środki przekształconych NFOŚiGW oraz WFOŚiGW. Określa też struktury przekształconych organów, ich zadania i kompetencje, a także zasady gospodarki finansowej. Nowelizacja ustawy zakłada ponadto uzupełnienie katalogu form dofinansowania celów z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zastąpienie systemu subfunduszy w NFOŚiGW systemem zobowiązań wieloletnich.

Zmiana formy prawno-organizacyjnej NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, a także likwidacja funduszy powiatowych i gminnych jest uzasadniona uwzględnieniem w katalogu form prawno-organizacyjnych jednostek sektora finansów publicznych określonym w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, wyłącznie państwowych funduszy celowych pozbawionych osobowości prawnej.

- ***Powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej***

Ustawa z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw likwiduje powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, których środkami dysponują odpowiednio starostowie i wójtowie (burmistrzowie lub prezydenci miast).

Od 1 stycznia 2010 r. dotychczasowe tytuły przychodów gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej z tytułu opłat i kar – w dotychczasowych proporcjach – stanowią dochody budżetów gmin i powiatów. Podobnie należności

i zobowiązania funduszy stają się należnościami i zobowiązaniami budżetów powiatów albo budżetów gmin.

Likwidacja powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wynika bezpośrednio z założeń reformy finansów publicznych opracowanej przez Ministerstwo Finansów. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, przewiduje funkcjonowanie w sektorze finansów publicznych wyłącznie państwowych funduszy celowych pozbawionych osobowości prawnej. Dlatego, po wejściu w życie tej ustawy 1 stycznia 2010 r., w sektorze finansów publicznych nie mogą funkcjonować inne rodzaje funduszy celowych, w szczególności powiatowe i gminne fundusze ochrony środowiska.

Według znowelizowanych przepisów ustawy – Prawo ochrony środowiska środki pieniężne zgromadzone na rachunkach bankowych dotychczasowych powiatowych funduszy i gminnych funduszy oraz odzyskane należności pomniejszone o zobowiązania funduszy, powiaty i gminy będą obowiązane przeznaczyć na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w zakresie określonym w ustawie.

Ponadto do zadań powiatów i gmin będzie należało finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w wysokości nie mniejszej niż kwota wpływów z tytułu opłat i kar środowiskowych, stanowiących dochody budżetów powiatów i gmin.

Banki wspierające inwestycje ekologiczne

Banki kredytują inwestycje ekologiczne na zasadach komercyjnych. Przedmiotem kredytowania jest zakup i/lub montażu urządzeń służących ochronie środowiska.

Warunki kredytowania w różnych bankach są różne. Generalnie przy spełnieniu odpowiednich warunków banki wyrażają chęć kredytowania nawet 100% kosztów inwestycyjnych.

Podmioty uprawnione do ubiegania się o kredyt: jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy oraz osoby fizyczne.

Okres kredytowania wynosi przeważnie do 5-10 lat.

Unijne źródła współfinansowania inwestycji z zakresu gospodarki odpadami:

- ***Programu Operacyjnego „Infrastruktura i środowisko” w ramach Funduszu Spójności (lata 2007-2013)***

Wśród dziedzin priorytetowych znajduje się m.in. gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi. Głównym celem jest zwiększenie korzyści gospodarczych poprzez zmniejszenie udziału odpadów komunalnych składowanych i rekultywacja terenów zdegradowanych oraz ochrona brzegów morskich.

W zakresie gospodarki odpadami wspierane będą działania w zakresie zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii ostatecznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także likwidacji zagrożeń wynikających ze składowania odpadów oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.

Beneficjentami i mogą być przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego i ich związki.

- ***Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego (lata 2007-2013)***

Wśród dziedzin priorytetowych znajduje się m.in. unowocześnianie funkcjonujących na terenie województwa (regionalne i lokalne) systemów składowania i unieszkodliwiania odpadów.

Beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, związki i porozumienia; jednostki administracji rządowej w województwie; jednostki organizacyjne lasów państwowych; inne jednostki publiczne, jednostki świadczące usługi publiczne na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, zakłady energetyczne, jednostki organizacyjne lasów państwowych.

- ***Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013***

Wśród dziedzin priorytetowych znajduje się m.in.: „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”. W ramach działania przeznaczone są środki na tworzenie systemu zbioru, segregacji, wywozu odpadów komunalnych.

Beneficjentami mogą być jednostki samorządu terytorialnego, jednostki wykonujące zadania jednostek samorządu terytorialnego, operatorzy sieci energetycznych.

9. ZADANIA STRATEGICZNE, W TYM HARMONOGRAM REALIZACJI PLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Przedstawione potrzeby inwestycyjne dotyczą jedynie przedsięwzięć podstawowych w zakresie gospodarowania odpadami w sektorze komunalnym przewidzianych do realizacji w okresie do 2017 roku.

Tabela 15. Harmonogram rzeczowo-finansowy planowanych przedsięwzięć

Przedsięwzięcia	lata realizacji	jednostka odpowiedzialna	szacunkowy koszt w zł
Prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej obywateli gminy w zakresie prawidłowego funkcjonowania gospodarki odpadami komunalnymi	2010-2017	Gmina	6 tys./rok
Zakup pojemników na odpady	2010-2017	Gmina	6 tys./rok
Modernizacja linii przeróbki osadów ściekowych na oczyszczalni ścieków w Grodzisku Dolnym	2011-2012	Gmina	814 tys.
Monitoring gospodarki odpadami na terenie gminy	2010-2017	Gmina	6 tys./rok
Likwidacja „dzikich” składowisk na terenie gminy	2010-2017	Gmina	12,5 tys. /rok
Realizacji zadań związanych z usuwaniem azbestu	2010-2017	Właściciele	120 tys.

10. WNIOSKI Z ANALIZY ODDZIAŁYWANIA PLANU NA ŚRODOWISKO

Realizacja założeń planu gospodarki odpadami ma na celu poprawę istniejącego stanu środowiska w zakresie związanym z deponowaniem i zagospodarowaniem odpadów. Należy jednak pamiętać, że niektóre przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami mogą lokalnie oddziaływać na środowisko. Inwestycje tego typu powodują także często szereg konfliktów społecznych, co często związane jest z brakiem odpowiedniej informacji skierowanej do społeczności.

Przedstawione poniżej wnioski wynikają z analizy oddziaływania na środowisko zamierzeń zaktualizowanego planu gospodarki odpadami dla gminy Grodzisko Dolne.

1. W zaktualizowanym GPGO można zaobserwować tendencję w kierunku rozwiązań problemów zagospodarowania odpadów z uwzględnieniem ich odzysku i unieszkodliwiania, poza składowaniem.
2. Najważniejszym zagrożeniem dla środowiska związanym z realizacją GPGO będzie nieterminowe realizowanie zapisanych w nim działań. Dotyczy to przede wszystkim realizacji zadań w zakresie zbierania odpadów i ich odzysku lub unieszkodliwiania. Przy założeniu stałego generowania odpadów komunalnych, konieczne jest podniesienie efektywności ich selektywnego zbierania, bowiem w przeciwnym razie odpady te trafią na składowiska, których pojemność nie przewiduje przyjmowania wszystkich odpadów. Może wystąpić sytuacja, że odpady będą usuwane do środowiska w sposób

niekontrolowany. Jest to największe zagrożenie, dlatego bezwzględnie należy dążyć do ograniczenia ilości odpadów składowanych.

3. Niezbędne jest wprowadzanie mechanizmów wspomagających funkcjonowanie istniejących i nowo tworzonych systemów zbierania odpadów oraz ich odzysku i unieszkodliwiania. Ponadto, należy prowadzić ciągłe akcje edukacyjno – informacyjne dotyczące konieczności włączenia się mieszkańców w system selektywnego zbierania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych. Należy uświadamiać zagrożenia dla zdrowia, jakie wiąże się z oddziaływaniem niewłaściwie zagospodarowanych odpadów niebezpiecznych.
4. Pozytywnym efektem zamierzeń planu gospodarki odpadami dla środowiska będzie stopniowe zmniejszanie ilości odpadów komunalnych kierowanych na składowiska.
5. Do racjonalnych działań zmniejszających obciążenie dla środowiska (odcieki, gazy, odory) w ramach planu gospodarki odpadami należy likwidacja „dzikich” wysypisk. Jest to problem bardzo trudny i tylko radykalna zmiana świadomości ekologicznej społeczeństwa może spowodować, że zlikwidowane i zrehabilitowane dzikie wysypiska nie powstaną na nowo. Miejsca nielegalnego składowania odpadów mogą przyczyniać się do wzrostu odczynu wód (pH), ciągłego wzrostu mineralizacji, ilości zawiesin, twardości ogólnej oraz makroskładników takich, jak: chlorki, sól, potas. Charakterystyczny jest znaczący wzrost zawartości związków azotu (azot amonowy, azotyny, azotany) oraz fosforanów, żelaza, kwasów organicznych i podwyższenie BZT₅, ChZT. Bardzo wysokie jest również skażenie bakteriologiczne (E-coli, Streptococcus) odcieków ze składowisk, co stanowi realne zagrożenie dla środowiska wodno-glebowego. Szczegółowa inwentaryzacja i bieżąca likwidacja tych wysypisk przyczyni się w znaczącym stopniu do poprawy stanu jakości środowiska. Nastąpi uporządkowanie terenu, przywrócenie naturalnych siedlisk flory i fauny i przede wszystkim zostanie zlikwidowane ognisko zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych.
6. Wzrost ilości odpadów komunalnych poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwiania spowoduje zmianę składu deponowanych odpadów. Szczególne znaczenie będzie tu miała redukcja ilości składowanych odpadów ulegających biodegradacji powodujących największe zagrożenie dla środowiska (zanieczyszczone ocieki i gazy składowiskowe). Poprzez te działania zmniejszy się potencjalnie negatywny wpływ składowiska na środowisko.

7. Podstawową barierą w osiągnięciu zakładanych w planie poziomów odzysku i unieszkodliwiania odpadów może okazać się nieefektywna selektywna zbiórka odpadów. Dotyczy to głównie odpadów pochodzących od mieszkańców, a zwłaszcza odpadów ulegających biodegradacji, surowców wtórnych i odpadów niebezpiecznych. Z tego względu jako priorytetowe zadanie przyjmuje się szeroką akcję szkoleń i podniesienie świadomości ekologicznej społeczności lokalnej.
8. Realizacja planu gospodarki odpadami w gminie, uwarunkowana jest głównie włączeniem się do udziału w jego realizacji wszystkich mieszkańców. Wiąże się to z potrzebą zmiany podejścia do środowiska i jego zasobów, a co za tym idzie z wszechstronną edukacją ekologiczną. Nastąpić to powinno poprzez intensywne szkolenia i szeroko zakrojoną kampanię informacyjno-edukacyjną dotyczącą ograniczenia powstawania odpadów, segregacji odpadów „u źródła” ich powstania i ich zagospodarowywania, wykorzystania w recyklingu odpadów mogących zastąpić surowce pierwotne. Edukacja w szkołach może odbywać się m.in. poprzez organizowanie konkursów na szczeblu międzygminnym, czy powiatowym, organizowanych przez władze samorządowe. Należy wyraźnie podkreślić, że realizowane na szeroką skalę przedsięwzięcia edukacyjne, przyczynią się do ograniczania negatywnych skutków oddziaływania na środowisko, w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi.

11. SPOSÓB MONITORINGU I OCENY WDRAŻANIA PLANU

Władze gminne odpowiadają za wdrożenie systemu zawartego w „Gminnym planie gospodarki odpadami” i są zobowiązane do monitorowania zmian w zakresie gospodarki odpadami. Monitorowanie realizacji planu umożliwia ocenę prawidłowości i efektywności działań.

Zgodnie z art. 14 ust. 7 pkt. 4 i ust. 12a ustawy o odpadach, projekt planu gminnego podlega zaopiniowaniu przez zarząd powiatu i zarząd województwa oraz przez właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej.

Monitoring gospodarki odpadami polega na działaniach organizacyjno-kontrolnych prowadzonych w oparciu o marszałka, starostę i wójta.

System monitoringu i oceny zadań oraz celów zawartych w planie gospodarki odpadami dla gminy Grodzisko Dolne składa się z:

- systemu sprawozdawczości i raportowania przez organy urzędowe i podmioty gospodarcze, uwzględniające obligatoryjne terminy zawarte w aktach prawnych oraz wskazówki realizacyjne zamierzonych działań,
- wojewódzkiej bazy danych o odpadach,
- systemu nadzoru i kontroli.

System sprawozdawczości i raportowania

Wójt Gminy Grodzisko Dolne ma obowiązek przedłożenia co 2 lata (w terminie 31 marca po upływie okresu sprawozdawczego) radzie gminy oraz zarządowi powiatu sprawozdania z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami. Sprawozdanie zawiera informacje o wykonaniu jakościowych i ilościowych zadań postawionych w planie oraz opis postępu we wdrażaniu inicjatyw zawartych w krótkookresowym planie działania.

Weryfikacja i aktualizacja planu

Plan gospodarki odpadami aktualizowany będzie nie rzadziej niż raz na 4 lata. Proces aktualizacji poprzedza weryfikacja dokumentu w celu oceny, które części planu wymagają aktualizacji i w jakim zakresie. Weryfikacji podlega cały plan, tj. aktualny stan gospodarki odpadami, zmienionej w wyniku realizacji planu krótkookresowego, wytyczone priorytety, cele i działania, program długookresowy oraz analiza oddziaływań. Jednym z najbardziej istotnych elementów aktualizacji i weryfikacji planu będzie uściślenie bilansów odpadów wytwarzanych, poddawanych procesom odzysku i unieszkodliwianych, opracowanych na podstawie informacji z wojewódzkiej bazy danych o odpadach.

System nadzoru i kontroli

Do najważniejszych zadań w zakresie monitorowania gospodarki odpadami należą:

- kontrola przestrzegania przepisów z dziedziny gospodarki odpadami.
- kontrola przestrzegania warunków zawartych w pozwoleniach i decyzjach z zakresu gospodarki odpadami,
- kontrola eksploatacji obiektów, instalacji i urządzeń gospodarki odpadami.

Podmioty i obiekty objęte nadzorem i kontrolą:

- posiadacze odpadów
- podmioty zajmujące się zbiórką i transportem odpadów
- podmioty zajmujące się odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów.

System ten należy cały czas weryfikować i udoskonalać w celu prawidłowego i rzetelnego rozpoznania sytuacji z zakresu gospodarki odpadami na terenie gminy. Firmy zajmujące się zbiórką odpadów komunalnych zobowiązane zostaną do kompleksowego przedstawiania ilościowego i jakościowego zbieranych odpadów w systemie kwartalnym do Urzędu Gminy. Pozwoli to na kontrolę poziomów odzysku i recyklingu poszczególnych rodzajów odpadów, zbudowanie rzetelnej bazy danych i planować zadania do realizacji w celu dalszej poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami.

Proponowane wskaźniki efektywności Planu Gospodarki Odpadami

Poniżej przedstawiono proponowane zestawy wskaźników monitoringu prowadzonego przez organ odpowiedzialny za realizację Planu Gospodarki Odpadami.

Tabela 16. Wskaźniki monitorowania Planu Gospodarki Odpadami

Lp.	Wskaźnik	Jednostka miary
A. Wskaźniki stanu gospodarki odpadami i zmiany presji na środowisko		
1.	Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych	kg/M/rok
2.	Udział odpadów z sektora komunalnego deponowanych na składowisku	%
3.	Udział odzyskiwanych surowców wtórnych w całkowitym strumieniu odpadów komunalnych	%
4.	Udział odzyskiwanych odpadów opakowaniowych w całkowitym strumieniu odpadów komunalnych	%
5.	Ilość zebranych odpadów wielkogabarytowych	kg/M/rok
6.	Ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych	kg/M/rok
7.	Stopień unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych	%
8.	Nakłady na gospodarkę odpadami (w tym inwestycyjne i pozainwestycyjne)	mln zł/rok
B. Wskaźniki świadomości ekologicznej		
1.	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz poprawy gospodarki odpadami wg oceny jakościowej	
2.	Ilość i rodzaj interwencji (wniosków) zgłaszanych przez mieszkańców (np. dzikie wysypiska)	
3.	Ilość i rodzaj kampanii edukacyjno-informacyjnych	

12. STRESZCZENIE PLANU GOSPODARKI ODPADAMI DLA GMINY

GRODZISKO DOLNE

Niniejszy Plan gospodarki odpadami dla Gminy Grodzisko Dolne stanowi aktualizację Planu z 2004 r. Obejmuje on okres lat 2010 – 2013 z uwzględnieniem perspektywy w zakresie celów i zadań strategicznych do 2017 r. W niniejszym Planie przedstawiono m.in.:

- charakterystykę gminy z uwzględnieniem czynników wpływających na gospodarkę odpadami,
- analizę aktualnego stanu gospodarki odpadami komunalnymi,
- prognozy wzrostu ilości wytwarzanych odpadów,
- cele i zadania,
- system gospodarki odpadami,
- źródła finansowania przedsięwzięć z zakresu gospodarki odpadami,
- harmonogram realizacji przedsięwzięć.

Zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych objęta jest cała gmina – każdy mieszkaniec gminy ma dostęp do zorganizowanego odbioru odpadów komunalnych. Dla potrzeb zbiórki odpadów, stosuje się pojemniki i worki czarne o pojemności 120 litrów wystawiane w określonych terminach 1 raz w miesiącu przez mieszkańców oraz kontenery KP-7 na odpady stałe umieszczone w określonych miejscach w gminie (cmentarze, stadion, budynki OSP itp.).

Zbieraniem i transportem odpadów komunalnych z terenu gminy obecnie zajmują się firma: Miejski Zakład Komunalny Sp. z o.o. w Leżajsku wybierana w drodze przetargu przez Gminę. Dodatkowo zbiórką odpadów komunalnych zajmuje się firma „Stare Miasto-Park” Sp. z o.o. Wierzawice, gm. Leżajsk. Odpady komunalne kierowane są na składowiska w Giedlarowej, gm. Leżajsk oraz w Sigielkach, gm. Krzeszów.

W gminie prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów opakowaniowych (makulaturę, szkło, tworzywa sztuczne, puszki i drobny złom). Selektywnie zbierane są również tekstylia – 6 pojemników na odzież używaną ustawionych na terenie całej gminy.

Odpady z selektywnej zbiórki zbierane są 1 raz w miesiącu wraz z odpadami komunalnymi zmieszanymi, dodatkowo 2 razy w roku przeprowadzana jest zbiórka zużytych opon, akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (w tym świetlówki), odpadów wielkogabarytowych. Baterie małogabarytowe zbierane są do pojemników umieszczonych w obiektach użyteczności publicznej.

Zbierane są również przeterminowane leki od mieszkańców – pojemniki rozstawione w aptekach na terenie gminy.

Dla potrzeb wdrożenia systemu gospodarki odpadami, w „Planie gospodarki odpadami województwa podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019”, uwzględniając głównie uwarunkowania geograficzne, gospodarcze, środowiskowe i gęstość zaludnienia, na terenie województwa przewiduje się budowę siedmiu ponadgminnych zakładów gospodarowania odpadów. Obszar gminy Grodzisko Dolne obsługiwany będzie przez ZZO „Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko”, który obejmować ma obsługę 30 gmin woj. podkarpackiego i 6 gmin z powiatu biłgorajskiego, woj. lubelskie.

W celu dalszej poprawy sytuacji związanej ze zbiórką odpadów komunalnych na terenie gminy, należy:

- rozbudowywać istniejący system selektywnego odbierania odpadów w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów selektywnej zbiórki;
- podpisywać stosowne umowy z organizacjami odzysku, co pozwoli na sfinansowanie części kosztów selektywnej zbiórki odpadów;
- likwidować na bieżąco „dzikie wysypiska” odpadów przez rekultywację lub usunięcie złożonych tam odpadów;
- nawiązywać współpracę z firmami specjalistycznymi zajmującymi się odzyskiem i recyklingiem odpadów niebezpiecznych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów budowlanych, wielkogabarytowych, różnego rodzaju opakowań oraz recyklingiem organicznym;
- utworzyć GPZON;
- propagować przydomowe kompostowania odpadów ulegających biodegradacji;
- prowadzić dalsze intensywne działania edukacyjne.

Podstawowym celem systemu gospodarki odpadami w Gminie Grodzisko Dolne jest osiągnięcie odpowiednich standardów, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

13. WYKORZYSTANE MATERIAŁY I ŹRÓDŁA INFORMACJI

1. „Plan gospodarki odpadami dla Gminy Grodzisko Dolne”, Grodzisko Dolne 2004 r. – przyjęty uchwałą Rady Gminy Grodzisko Dolne Nr XXV/144/04 w dniu 16.11.2004 r.
2. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 (strona internetowa Ministerstwa Środowiska <http://www.mos.gov.pl>).
3. „Plan gospodarki odpadami województwa podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019”, Rzeszów 2008 r.
4. „Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla powiatu leżajskiego”, Leżajsk 2009 r.
5. „Program ochrony środowiska dla Gminy Grodzisko Dolne”, Grodzisko Dolne 2004 r. – przyjęty uchwałą Rady Gminy Grodzisko Dolne Nr XXV/144/04 w dniu 16.11.2004 r.
6. Projekt „Programu ochrony środowiska dla Gminy Grodzisko Dolne na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017”, Grodzisko Dolne 2010 r.
7. Dane na temat gospodarki odpadami na terenie gminy – Urząd Gminy w Grodzisku Dolnym.
8. GUS: Dane statystyczne [strona internetowa <http://www.stat.gov.pl>].
9. Informacja o stanie środowiska w województwie podkarpackim w latach 1999-2008, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Rzeszów 2009 r.

14. SŁOWNICZEK

Podstawowe definicje i pojęcia stosowane w Planie gospodarki odpadami

1. **Cel w gospodarowaniu odpadami** - to, do czego się dąży, co się chce osiągnąć w gospodarowaniu odpadami.
2. **Gospodarowanie odpadami** - rozumie się przez to zbieranie, transport, odzysk, i unieszkodliwianie odpadów, w tym również nadzór nad takimi działaniami oraz nad miejscami unieszkodliwiania odpadów.
3. **Komunalne osady ściekowe** - rozumie się przez to pochodzący z oczyszczalni ścieków osad z komór fermentacyjnych oraz innych instalacji służących do oczyszczania ścieków komunalnych oraz innych ścieków o składzie zbliżonym do składu ścieków komunalnych.
4. **Likwidacja składowiska** - rozumie się przez to zespół działań inwestycyjnych w zakresie zabezpieczenia i docelowej eliminacji zagrożeń dla środowiska.
5. **Odpady** - oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii, określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.
6. **Odpady komunalne** - rozumie się przez to odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.
7. **Odpady ulegające biodegradacji** - rozumie się przez to odpady, które ulegają rozkładowi tlenowemu lub beztlenowemu przy udziale mikroorganizmów.
8. **Odzysk** - rozumie się przez to wszelkie działania, nie stwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania, określone w załączniku nr 5 do w/w ustawy o odpadach.
9. **Posiadacz odpadów** - rozumie się przez to każdego, kto faktycznie włada odpadami (wytwórcę odpadów, inną osobę fizyczną, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną); domniemywa się, że władający powierzchnią ziemi jest posiadaczem odpadów znajdujących się na nieruchomości.

10. **Recykling** - rozumie się przez to taki odzysk, który polega na powtórnym przetwarzaniu substancji lub materiałów zawartych w odpadach w procesie produkcyjnym w celu uzyskania substancji lub materiału o przeznaczeniu pierwotnym lub o innym przeznaczeniu, w tym też recykling organiczny, z wyjątkiem odzysku energii.
11. **Składowisko odpadów** – rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów.
12. **Składowisko odpadów komunalnych** – rozumie się przez to obiekt budowlany przeznaczony do składowania odpadów komunalnych.
13. **System gospodarki odpadami** - należy przez to rozumieć ogół działań inwestycyjnych i organizacyjnych realizowanych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi i innymi dokumentami, zmierzających do osiągnięcia założonych celów w gospodarce odpadami.
14. **Termiczne przekształcanie odpadów** – rozumie się przez to procesy utleniania odpadów, w tym spalania, zgazowywania lub rozkładu odpadów, w tym rozkładu pirolitycznego, prowadzone w przeznaczonych do tego instalacjach lub urządzeniach na zasadach określonych w przepisach szczegółowych; recykling organiczny nie jest traktowany jako termiczne przekształcanie odpadów.
15. **Unieszkodliwianie** - rozumie się przez to poddanie odpadów określonym procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych, określonych w załączniku nr 6 do ustawy o odpadach w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska.
16. **Wytwórca odpadów** - rozumie się przez to każdego, którego działalność lub bytowanie powoduje powstawanie odpadów oraz każdego, kto przeprowadza wstępne przetwarzanie, mieszanie lub inne działania powodujące zmianę charakteru lub składu tych odpadów; wytwórcą odpadów powstających w wyniku świadczenia usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, czyszczenia zbiorników lub urządzeń oraz sprzątania, konserwacji i napraw jest podmiot, który świadczy usługę, chyba że umowa o świadczenie usługi stanowi inaczej.
17. **Zadania** - działania zmierzające do osiągnięcia wyznaczonych celów
18. **Zbieranie odpadów** - rozumie się przez to każde działanie, w szczególności umieszczanie w pojemnikach, segregowanie i magazynowanie odpadów, które ma na celu przygotowanie ich do transportu do miejsc odzysku lub unieszkodliwiania.